D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1965 METAI, SAUSIO MĖNESIO 30 D. / JANUARY 30, 1965 / PART TWO NR. 25 (5)

Tikras menas ar ekvilibristika?

Juozo Bertulio iniciatyva pravestoji anketa triukšmingojo garso muzikoje klausimu

Ilgą laiką į triukšminguosius garsus buvo žiūrėta kaip nieko bendro su rimtąja muzika neturinčius. Šiuos garsus tačiau plačiau naudojo Orientо tautos savo stiliaus tautiniam charakteriui paryškinti. Kariškasis dūdų orkestras pirmasis įjungė būbnus savo sąstatan, nes kareiviams jie padėdavo išlaikyti žygiavimo ritmą.

Perkusiniai (mušamieji) instrumentai ilgą laiką buvo vartojami vien tik kaip pagelbiniai instrumentai orkestre, kai reikėdavo akcentuoti takto stiprią dalį, arba veikale, kur reikalinga buvo iškelti harmonijos egzaltaciją zenitiniam akcentui.

Laikui bėgant ir skoniui kintant, o taipgi ieškant naujų muzikinių periferijų, italai Francesco Balilla Pratella (1880 —) ir Luigi Russolo (1886—1947) triukšminguosius garsus ne tik įvedė į savo orkestrus, bet netgi jiems davė ten pirmaujančias roles. Jų naujosios krypties "simfonija" susidėjo iš paprasčiausių metalo, stiklų, šukių, retežių žvangėjimų, įvairiausių spiegimų, laukiniškų riksmų, kurie stipriausiai galėjo išreikšti laukinės beprotybės ekstazę.

Be abejo, jie, kaip novatoriai, buvo išjuokti, net jų "instrumentai" sunaikinti. Vis dėlto jie turėjo apsčiai ir pasekėjų: G. Antheil, F. S. Converse, H. Cowell, E. Varese; Rusijoje — S. S. Prokofjev, A. V. Mosolov ("Zavod"), J. S. Meitus ("Dnieprostroi"); Lietuvoje — J. Gaidelis ("Aliarmas"), Vyt. Bacevičius ("Elektrinė simfoninė poema"). Jų veikaluose disonansai ir perkusiniai instrumentai yra ryškiai privilegijuoti. Dabar jau panašią muziką dažnai galima girdėti transliuojamą per radiją. Vienam tokiam girdėtam koncertui vadovavo, duodamas po to ir platų interview, išpildyto dalyko autorius, svečias iš Vokietijos — Zimmermann.

Norint plačiau patirti, kaip į šią (mano čia vadinamą "futūristinę") muziką žiūri įvairios muzikos institucijos bei pavienės muzikinio pasaulio kūrybinės figūros, o ir šiaip kultūrinio sektoriaus aktyvios asmenybės, buvo mano suorganizuota ir pravesta dviejų klausimų anketa. Klausimai buvo pasiųsti tokie:

1. Ar futūristinis menas (ypač muzika L. Russolo, F. R. Pratella ir jų pasekėjų) vertinamas kaip tikrasis menas, ar jis laikomas tik ekvilibristika, audringu, trumpaamžiu prasiveržimu?

2. Kokios numatomos tos muzikos ateities perspektyvos?

Iš gautų anketinių atsakymų galima spėti, kaip toli naujoji (futūristinė) muzika jau yra paplitusi ir kaip ji aplamai respektuojama.

Čia pateikiami atsakai duodami kraštų bei pavardžių ir vardų alfabetine tvarka.

AMERIKA.

AMERIKOS KOMPOZITORIŲ SĄJUNGA, NEW YORKAS.

Esame tikri, kad yra ir buvo rašoma gera ir tikra muzika Jūsų pavadintame "futūristiniame" stiliuje. Šitas stilius turi visas galimybes išsilaikyti. Jis turės didelės įtakos ir į visą ateities muziką.

PROF. VYT. BACEVIČIUS:

Luigi Russolo ir Fr. B. Pratella (bei Zimmermann ir kt.) visai nereprezentuoja moderniosios muzikos pasauline prasme. Jie yra vien neišmanėliai, kuriems šių dienų kompozitorių tarpe nėra vietos, o Vakarų Europos jie visai nėra pripažinti. Europos Vakaruose jie yra laikomi "obsolete" (atsilikėliais). Tokie eksperimentai a la Russolo ir Pratella Europoje buvo daromi jau prieš 30 metų. Modernioji muzika Europoje pažengė labai dideliais šuoliais pirmyn. Moderniąją muziką šiandien reprezentuoja: Oliver, Messiaen, Pierre Boulez, Edkar Varese, Karlhaeiz Stockhausen, Luigi Nono, Xenekis ir kit.

Muzikos ateitis glūdi išimtinai **atonalizme.** Grįžti į tonalizmą nėra įmanoma, nes tai būtų aiškus muzikos regresas. Laikas atgal neina.

Taip vadinama konkretinė muzika (nors ir elektroninėmis mašinomis sukurta) yra grynai programinė "muzika", ir todėl neturi jokios ateities. Ji atitinka Jūsų išsireiškimą "Musical tornados only". Tačiau elektroninė muzika, į muzikos garsų pasaulį įneša daug naujų elementų ir priemonių, kurie ateityje galės būti panaudojami muzikos kūryboje. Neoklasiškieji ir romantiškieji kūriniai, dar teberašomi kai kurių šių dienų kompozitorių, absoliučiai nieko neįneša į nūdienės muzikos literatūrą.

BRONIUS BUDRIŪNAS:

Kiekvienas išradimas ar naujumas įvairiose srityse surištas su tyrinėjimais ir bandymais. Dažniausiai bandymai vyksta uždarai, laboratorijose. Muzikos srityje rezultatai išnešami į viešumą koncertuos. O po to jau ateina publikos sprendimas. Įvedimas į orkestrą garsų, kurie neturi pastovaus virpėjimo (skardinių barškinimas ir t. p.), muzikos negali praturtinti.

PROF. A. CEREPNIN:

Kompozitoriams klasikams rūpėjo ne **kaip,** bet **ką** pasakyti. Ir toji jų kalba pasipildydavo vis nauja išraiška. Tačiau jos pagrinde vis dėlto buvo gramatika. Ir kompozitoriaus pareiga tarnauti žmonijai savo mintimis, o ne — "ekvilibristika". Klasikinio kompozitoriaus individualumas glūdi ne išradime naujų žodžių, bet jojo minčių gilumoje. Todėl klasikinis kompozitorius ir neatitrūkdavo nuo muzikos klausytojo.

Tuose kraštuose, kur vystėsi muzikos klasikinė kalba (pvz. Vokietijoj), vietoj folkloro, kompozitorius įkvėpė tautinę ideo-

(Nukelta į 2 psl.)

Pablo Picasso (ispanas, g. 1881) **Senas gitaristas**
Helen Birch Bartlett kolekcija Chicagos Meno institute

Alė Rūta

Alė Rūta, KELIAS Į KAIRĘ. Dirvos konkurse premijuotas romanas. Išleido "Viltis" Clevelande 1964 — Kristijono Donelaičio — metais. Knyga 248 psl., kaina $3.00, gaunama Drauge.

*

Kiekvieno kūrėjo knygą į rankas imame su džiaugsmu ir rūpesčiu, nes tuoj kyla klausimas, kaip šį kartą autoriui yra pavykę. Ne paslaptis, kad ir geresnieji kūrėjai nėra apsaugoti nuo nepasisekimo. Tiesa, naujoji **Alės Rūtos** knyga **"Kelias į kairę"** iš karto teikia daugiau vilčių, nes yra laimėjusi tūkstančio dolerių "Dirvos" literatūrinę premiją, tačiau ne visada galima pasitikėti tiek laurais pasipuošusiais, tiek juos uždėjusiais. Juo labiau, kad visada mūsuose literatūrinė kritika buvo labiau atsilikusi už kūrėjus, o tas skirtumas išeivijos metais dar labiau yra padidėjęs. Tačiau A. Rūtos romanas mus jei ne savo turiniu, tai bent kūryba (o tai ir yra svarbiausia!) nuteikia šviesiai ir optimistiškai.

NUOLATINĖ KOVA DĖL RAMYBĖS UOSTO

Alės Rūtos naują premijuotąjį romaną perskaičius

LEONAS GALINIS

Kitokie žmonės

Knygoje mes randame eilę įvairių žmonių, neįprastinių mūsų romanuose, juo labiau, kad šis romanas yra iš naujųjų ateivių gyvenimo Amerikoje, kurie, susidūrę su svetima aplinka, stengiasi įsikabinti bet kokia kaina, tačiau ankstyvesnioji lietuvių ateivių šeima, taip pat, nors ir įsikabinusi ir materialiai apsirūpinusi, stengiasi, ką turi, nepaleisti. Romane veikėjų nėra daug. Tai pora senų ūkininkų, jų vaikai, žentas, marti ir viena jau naujosios šeimos atžala. Kitų personažų beveik nėra. Jie yra vaizduojami tik labai mažose detalėse. Gi pagrindiniai veikėjai yra pristatomi ne tiek iš šalies, kiek iš jų pačių vidaus išeinančiais veiksmais.

Vyriausia veikėja yra nauja atvykėlė, gydytoja Danguolė, ištekėjusi už Antano Pušinio, jau daugiau amerikiečio kaip lietuvio. Pora turi ir paauglę dukrelę Gailę. Kiti veikėjai yra nevedęs Danguolės brolis Gediminas, Danguolės svainis Pranas Bartis, vedęs Pušinių dukrą Mortą, gerokai pakrikusiais nervais, turėjusią tekėti pagal tėvų valią, o ne iš pasirinkimo. Dabar visa tai atsiliepia jos sveikatai. Be abejo, prisideda ir buvusi neištikimybė vyrui. Senieji Pušiniai turi netoli Chicagos Dainorynės ūkį. Jame drauge gyvena ir žentas Pranas.

Šiame ūkyje ir vyksta daugiausia veiksmo, juo labiau, kad visomis keturiomis į ūkį stengiasi įsikabinti ir daktarė Danguolė. Ji parodoma gana ryžtinga ir kieta, siekianti, kaip sako, materialinio užsitikrinimo, ramybės uosto. Ji nori Dainorynę laimėti sau. Tam ji naudoja įvairius būdus. Kiek Danguolė ryžtinga, tiek jos vyras lėtas, kartais atrodąs bejėgis ir bevalis.

Visi šie žmonės siekia daugiau turto, ar bent nori turimą išlaikyti. Autorė nevaizduoja jų nei fonduose, nei parengimuose. Pagaliau ir su Bažnyčia tų žmonių santykiai labai riboti. Tačiau žinant, kad ir gyvenime gali tokių būti, jie knygoje yra labai tikri. Nepaisant to, kad jie kovoja už turtą, kad jie keikia, kad apgaudinėja ir suka, jie nėra kažkokie perdėm blogi, jie daugiau gyvenimiški nei niekšiški. Kai kam gali atrodyti dr. Danguolė perdaug kietai siekianti savo materialinės laimės. Dėl to siekimo nekenčianti ir savo vyro rašytojo, nemokančio spręsti materialinių reikalų. Tačiau juk tokių gydytojų yra. Žinoma, autorė galėjo Danguolei skirti ir kitokią profesiją. Bet jeigu jau mūsų raštuose yra neigiamų advokatų, kunigų ir ūkininkų, tai negi nusikaltimas atitinkamas ir gydytojos portretas.

Visi veikėjai retesni, negu mes esame įpratę lietuvių romanuose matyti. Nors jie esmėje savo profesija yra tokie pat, kaip ir visi kiti, tačiau gyvenimo aplinka, sąlygos juos padarė čia kitokiais, juo labiau, kad jie turėjo susikurti pakenčiamą gyvenimą ir jį atkurti panašų į tokį, kuris atitiktų dar jų neišblėsusiai lietuviškai sąmonei. Net ir Danguolė, kuri siekia turto, savo dukrelę Gailę stengiasi auklėti lietuviškai, bent draudžia jai kalbėti angliškai.

Dainorynė tai lietuviško gyvenimo išpiova, gal būt, daugiau materialistinė negu idealistinė, tačiau ne falšyva, literatūriškai tikra ir įtikima. Toje kovoje už užsitikrinimą idealistinį elementą atstovaująs rašytojas Antanas Pušinis daugiau

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery:

- **Veržlumas moksluose ir scientistinis siaurumas.**
- **Tikras menas ar ekvilibristika?**
- **Alės Rūtos naujasis romanas.**
- **Apie surrealistinę prancūzų poeziją.**
- **Robert Desnos eilėraštis.**
- **"Draugo" konkursą laimėjusio romano ištrauka.**
- **Lituanistika, jos daryba ir reikšmė.**
- **"Buble Chamber".**
- **Nauji leidiniai, filmų įvairumai, kultūrinė kronika.**
- **Kalnas "Lietuva" Pamyro kalnyne.**

Kertinė Parašte

VERŽLUMAS MOKSLUOSE IR SCIENTISTINĖS SIAURUMOS

Mažos tautos, kaip mūsiškė, didybė yra veržimasis į kultūrines aukštumas, kurios garantuoja tautos iškilią vietą gyvenamuoju momentu ir ateities istorijos lapuose, kaip tai rodo Graikijos, Šveicarijos ir kt. pavyzdžiai.

Savoje, o net ir kitataučių, spaudoje, susilaukia aukšto įvertinimo mūsų įvairių meno šakų kūrybingieji pirmūnai — dailininkai, muzikai, solistai ir kiti. Dailiojo žodžio atstovai — poetai ir beletristai — reguliariai ir gana plačiai atžymimi premijomis.

Tuo visu besidžiaugiant, gal tik reikia prisiminti, jog lygiai aukšto įvertinimo turi susilaukti ir mūsų intelekto talentu apdovanotieji, kurie veržiasi į įvairias mokslo šakas ir jau čia ne vienas yra pasiekęs pasigėrėtinų laimėjimų. Lietuvio vardą jau galime aptikti net ir mokslininkų suvažiavimų (net ir tarptautinių) paskaitininkų programose, mokslo žurnaluose, o jau kolegijų bei universitetų mokomojo personalo sąrašuose greit pasieksime laikotarpį, kai turėsime savųjų daugiau, negu jų buvo Lietuvos universitetuose.

Šis ryžtingas veržlumas kultūrinėse varžybose yra labai svarbus ir dabar, lemtingose mūsų tautos vergijos dienose, ir pramatant atkursimos Lietuvos reikalus. Šiam pažangumui mokslo srityje susilaukiame daug akstinų. Be kitų, ir visuotinis Bažnyčios suvažiavimas išryškino aukštą mokslinės pažangos vertę, mokslinių tyrimų laisvę, skatindamas eiti tuo keliu.

Pasirenkant mokslo šakas, natūralu, kad tėvai, išblokšti iš savo žemės ir, nerasdami savo humanitarų, teisininkų profesijai pritaikymo, tapę paprastais darbininkais, išugdo vaikuose linkimą pasirinkti praktiškąsias profesijas — mediko, inžinieriaus ir pn. Tai neblogai, tačiau reikia atminti, kad tie pavojai, kuriuos tėvai pergyveno, yra jau praėję, gi pvz. mokytojų JAV-se yra labai didelis pareikalavimas, ir jie gali labai daug pasitarnauti pačiam Lietuvos reikalui, perteikdami atitinkamas informacijas ir atitinkamai auklėdami jiems pavestus jaunus amerikiečius.

Šia proga norisi tarti žodį ir desperacijos pritrenktiems atei viams humanitarams ir panašiems, kurie rezignuoja visą amžių pradilti fabriko, dirbtuvės šaltuose mūruose. Reikia tik ryžto ir pastangų, netaip jau labai didelių, ir yra galima pereiti prie savo tiesioginio pašaukimo, kaip jau daugelis mūsiškių yra taip padarę ir dabar džiaugiasi, negalėdami suprasti, kaip jie anksčiau tuo nebuvo susirūpinę.

Kalbant apie mūsų į mokslus besiveržiantį jaunimą, reikia prisiminti faktą, kad ne visos JAV aukštosios mokyklos, tiksliau — ne visi jų profesoriai — mus patenkina. Čia kaltos istorinės aplinkybės. Atsimename laikotarpį, kai beveik visoje Europoje — nuo Skandinavijos iki Italijos bato smaigalio — dominavo brutalūs nacių, fašistų pareigūnai, net ir Ispanijai esant autoritatyvinio "caudillo" kontrolėje. Daugelis marksistinio nusiteikimo profesorių, palikę Europos mokslo židinius, įsikūrė Amerikoje. Savo idėjas tebeskleidžia čia ir dabar. Tėvų pergyvenimų atsiminimų atmosfera daugeliui yra nebepakankama apsaugoti nuo kreivos raudonųjų įtakos. Susidarantį pavojų reikia atsverti atitinkama skaityba. Pagaliau čia daug padės įsigilinimas į Lietuvos golgotos tikrovę.

Antra, apskritai paskendimas į savo specialybės siaurybę yra labai vienpusiškas, susidedąs iš skaidrios prošvaistės vienoje šakoje ir ignorancijos kitose. Savo asmenybės turtinimu susirūpinęs mokslininkas neapsiribos tik scientistine pažanga, į rankas įduodančia jam diplomą, bet stengsis savo tos šakos mokslinę pažangą įjungti į bendrą gilesnę filosofinę mintį, išsprendžiančią paties žmogaus gyvenimo mįslę, ką mes randame krikščionybėje. Gyvenimo saulėleidy tada ir apie mus galės būti pareikšta panaši mintis, kokia yra iškalta I. Newtono antkapyje: "Čia ilsisi Izaokas Newtonas... stropus, sumanus, ištikimas, gamtos, istorijos, Šv. Rašto tyrinėtojas. Kilniojo Dievo didybę jis įrodė išmintimi, o Evangelijos paprastumą dienos šviesoн atskleidė savo gyvenimu". **J. Pr.**

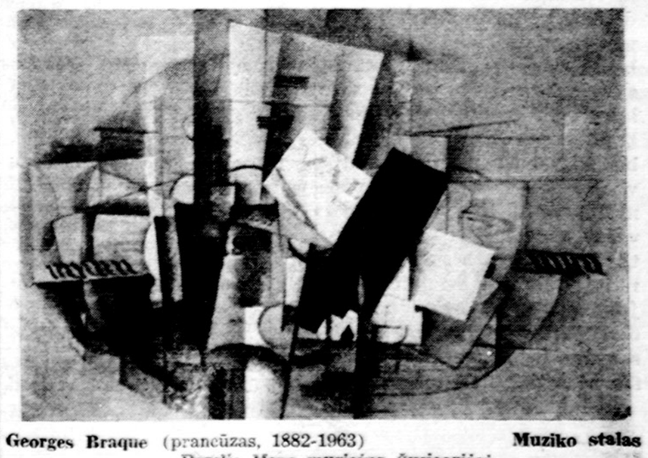

Georges Braque (prancūzas, 1882-1963) **Muziko stalas**
Bazelio Meno muziejus Šveicarijoj

Tikras menas ar ekvilibristika?

(Atkelta iš 1 psl.)

logiją. Musorgskij gi protestavo prieš klasikinę muzikos kalbą, prieš tradicijas. Jis ieškojo būdų išreikšti rusų muziką revoliucijoj prieš muzikos "gramatiką". Musogorskio revoliuciją tęsė Debussy su impresionistais. Snobai sakė: "Tai yra gera todėl, kad nauja", nes jie mene ieškojo naujo, kas tas naujas bebūtų.

Kompozitoriaus uždavinys yra duoti visuomenei muzikinio grožio. Kurti grakštų, gilų paveikslą, bet jį pareikšti suprantama kalba, o ne mėtyti mįsles ir užsiimti ekvilibristika. Parinkimas žodžių, nors jie būtų ir visų reikšmingiausi, niekados neatstos giliųjų minčių. Prakalba, nors ir būtų ir visų karščiausia, jei bus sakoma tos kalbos nežinančiai auditorijai, niekados klausytojų nepasieks.

Kompozitoriaus ir jojo leksikono evoliucija turi eiti kartu kultūrinio lygmens evoliucija tos visuomenės, kuriai kompozitorius priklauso. Ir visuomenei jis turi ne diktuoti, bet sąžiningai tarnauti.

JERONIMAS KAČINSKAS:

Yra muzikos, kuri vaikosi mados. Tačiau reikia turėti muzikinės erudicijos, kad nepasmerktume pozityvios vertės naujosios muzikos kūryboje. Kartais net patys kompozitoriai negali apibūdinti savo kūrybos polėkių. Tik vėlesnieji amžiai pajėgia įžiūrėti anksčiau atmestas idėjas ir jas išgvildenti. Naujoji muzika yra kūrybiška, jeigu naujasis garsas, nauja forma, nauja ritmika išeina iš gyvo reikalo ir noro perduoti susitelkusias viduje kūrybines idėjas. Visi dalykai turi išplaukti natūraliai, atmetant dirbtinumą, specialų norą būti naujam, pasidavimą mechanizacijai, prisitaikymą ir t. t. Be to, nėra gera, jei žmogus kuria juodą, nors ir geniališką meną, kuris yra persisunkęs destruktyviškomis idėjomis, kurios žaloja žmonių sielas.

PROF. VLADAS JAKUBĖNAS:

Naujoviškas šių dienų menas yra realybė, tarp kurios mes gyvename. Jis yra dabartinio laikotarpio rezultatas. Sutikus su dabartiniu menu, su visais jo keistumais, kaip su neišvengiama realybe, galima svarstyti klausimą: ar mūsų laikai atstovauja meno pakilimo ir pažangos laikotarpį, ar priešingai, dabartinis menas gyvena krizės, įtemptų ieškojimų ženkle. Vakarų pasaulyje menas yra tvirtai užvaldytas įvairių kraštutiniai naujoviškų srovių. Daugelio naujoviškų kompozitorių veikalai yra laimėję pastovią vietą koncertų programose. Šiais laikais reikia drąsos kurti konservatyviškame arba neoklasikiniame stiliuje. Šių gi dienų naujoviškasis menas jau yra neišvengiama ir nenugalima realybė.

BRONYS RAILA:

Iš meno istorijos esu skaitęs ne kelias brošiūras, bet keliasdešimt ir labai storų, šimtus parodų ir dešimtis muziejų esu lankęs, nekalbant apie žurnalų straipsnius. Tačiau tegaliu save laikyti tik kvalifikuotu žiūrovu, bet ne specialistu. Beto, tapybos klausimais aš dar neturiu visai aiškių ir "galutinių" nuomonių bei nusistatymų, gal dar vėliau kada susidarysiu. Mėginu tik kiek galima bešališkiau žiūrėti į įvairias labai prieštaraujančias meno teorijas, bet neturiu susidaręs galutinių sau atsakymų. Ir mano asmeninis skonis nėra tiek nusistovėjęs, kad kategoriškai galėčiau vertinti įvairius stilius ir to meno sroves. Mano dvasiai reikalinga, artima, patinka ir senovė, ir renesanso laikai, ir impresionizmas, ir dideliais protarpiais net naujausioji abstraktika. Ir taip pat kiekvienoje toje srovėje ar jų formose randu daug nevykusių, naivių, šarlataniškų, negabių dalykų ir reiškinių. Biauru, nemeniška, pigu, nereikalinga, pasigailėjimo verta man daug kas yra naujausioje abstraktinėje tapyboje ar skulptūroje, kaip lygiai ir senoje realistinėje tapyboje. Tad aš iš tikrųjų vengiu turėti "tvirtų principų", nes jie tik vienašališkai įstato žmogų į tam tikrą ribotą, taigi ir kiek klaidingą liniją. Suimdamas visą į vieną gniūžtą, norėčiau pasakyti, kad jokio abstraktaus, moderninio, ultramoderninio, bei kitokio meno nėra. Menas yra tik vienas ir kurio, deja, raudoną liniją neįmanoma išvesti: kur jis prasideda ir kur jis baigiasi.

Visai neginčytina, kad visokių izmų priedangoje paskutiniu metu meno laurais puošiasi gausybė šarlatanų meno pasaulyje su savo menkaverčiais erzacais ir kad šitos raugės daugelio atveju užteršia švarų javą.

Menas, kaipo toks, bazuojasi ant kūrėjo vidinės gilumos. Seklumose didelės žuvys negyvena. Menas reikalauja inteligencijos ir gilaus žmogiškojo dvasios jautrumo jį atpažinti, suprasti ir pasinauodti.

DR. ELENA TUMIENĖ:

Moderniu menu aš žaviuosi. Daug iš jo tikiuosi, džiaugiuos jo naujais išraiškos būdais. Kartu tikiu, kad jog tai simptomas jokiu būdu ne merdėjančios, bet gyvos, bujojančios žmogaus (naujo žmogaus) dvasios.

PROF. J. ŽILEVIČIUS:

Jeigu pasaulis visose srityse stovėtų vietoje, besidžiaugdamas vien tuo, ką jau yra padaręs ar išradęs, jis greit pasentų, gyvenimas pasidarytų nuobodus. Natūralu: žmogus privalo žengti kasdien pirmyn tokiu greičiu, kokiu tik pajėgia. Gyvename didžiųjų išradimų amžiuje, kokio anksčiau dar nėra buvę, tai negi gali atsilikti ir menas?! Menas yra laisviausias iš visų žmogaus aplinkoje vartojamų pasireiškimų, ar tai būtų literatūra, tapyba, skulptūra ar muzika.

Italas L. Russolo 1914 m. sukūrė simfoniją iš triukšmingų

(Nukelta į 8 pusl.)

Georges Braque — **Smuikas ir ąsotis**
La Roche kolekcija Bazelio meno muziejuje, Šveicarijoje

KOVA DĖL RAMYBĖS UOSTO

(Atkelta iš 1 psl.)

pasyvus, bet jis galų gale lieka laimėtoju.

Apskritai, veikėjai įdomūs, kraujingi, įtikimi, negailestingi ir kieti, o tačiau visumoj nepraradę gerųjų lietuviškojo charakterio savybių.

Kitos priemonės

Malonu konstatuoti, kad Alė Rūta pasirinko naują vaizdavimo būdą. Kiekvienas asmuo pasakoja už save patį. Koks nors griežtas klasikinės literatūros

Knygos viršelis

augintas kritikas pasakytų, kad tai nesąmonė. Tačiau šiuo Rūtos atveju toks kelias yra geras ir, svarbiausia, įtikimas. Tiesa, pasaulio literatūroj jis nebe naujas. Teko skaityti anglų kalba knygą apie jūrininkus, kurie kalba apie save ir net ligi mirties paskutinių sekundžių. Vienas pasakoja, ką jis jaučia perduriamas, peiliui smingant į jo kūną. Tai nebėra realistinė, bet tai yra literatūrinė tikrovė, tačiau ji yra įtikinama ir dėl savo vaizdavimo būdo dar šiltesnė.

Tenka pastebėti, kad autorė, vaizduodama kiekvieną veikėją jo paties pasipasakojime, mokėjo psichologiškai pagauti ir atskleisti jų vidų. Iš šalies stebint tuos visus veikėjus, jie atrodo nemaži niekšai (su kai kuriomis išimtimis). Tačiau kai romane žmogus pats apie save pasakoja, tai savaime vaizdas sušvelnėja, jis nebeatrodo nei toks sukčius, nei toks materialistas, jis atrodo daug geresnis toje kovoje už savo ramybės uostą. "Kelio į kairę" veikėjams pasakojantis, atsiskleidžia ne toks jau piktas jų vidus, atsiskleidžia žmoniškumas, kurio turi net ir blogiausieji. Ši mūsų literatūroj bene pirmą kartą pavartota naujovė Alei Rūtai gerai pavyko. Ir tai labai malonus faktas visiems literatūros mylėtojams.

Kiti ir rezultatai

Dėl to, kad autorė ryžosi vaizduoti kitą aplinką, kitus ir kitokiomis literatūrinėmis priemonėmis, pats romanas išėjo įdomesnis, negu įprasta. Tiesa, klasikine prasme gal būtų ir geresnis anksčiau premijuotas Rūtos romanas "Trumpa diena", bet, kadangi dabartiniame romane Rūta panaudoja daug ko naujo, šiam pastarajam romanui tektų atiduoti pirmenybę visoje prozinėje jos kūryboje, nes literatūroj vertingiau ne tik tai kas gerai pakartojama, bet ypač tai, kur sukuriama daugiau ar mažiau naujo. Iš autorės geresnių romanų tektų paminėti ir "Motinos rankos", motinos aukos, kančios ir meilės prasme primenančio Salminen "Kotryna". Giedros korporacija nori skirti premiją už teigiamai atvaizduotą lietuvę moterį, tai gali skirti "Motinos rankoms", nes vargu, kas begalės teigiamesnę moterį sukurti. Pastarąsias dvi knygas paminėjome, norėdami priminti, kad autorė, ir įprastine forma rašydama, moka sukurti gerų kūrinių, betgi šis akivaizdus ieškojimas davė gero tiek skaitytojui, tiek mūsų literatūros puoselėjimui.

Tenka pasidžiaugti romano vertinimo komisija, kuri nepabijojo autorės drąsumo. Nors romane ir penkios mirtys, kova dėl "ramybės uosto" labai kieta, vienas gi veikėjų pakrikusiais nervais, bet pats romanas nėra beviltiškas ir niūrus. Galimas daiktas, kad ne viena komisija būtų geriau pasirinkusi mažiau rizikingą kūrinį, nes dar daugelis žiūri į literatūrą vadovėliškai, bijodami mūsų literatūrinėj mozaikoj aštresnio tono spalvos.

Recenzentas Evans "The Atlantic" žurnale rašydamas apie Remarque romaną "The Night in Lisbon" sako, kad knyga verta tik "To kill a couple of hours". Tačiau ši Rūtos knyga tinka ne tik poros valandų praleidimui, bet tinka ir vidaus praturtinimui, svarstant galimybes ir pastangas kovoj dėl ramybės uosto, kurio čia žemėje beveik neįmanoma surasti.

PRIVALOMOJO MOKSLO PRADŽIA

Privalomas mokslas Europoje seniausiai buvo įvestas Anglijoje. 1405 metų įstatymu buvo reikalaujama, kad visi nedirbantieji vaikai būtų mokomi.

Europos žemyne privalomas mokslas pradėtas įvesti reformacijos metų. XVIII amžiuje jis buvo įgyvendintas įvairiose Vokietijos ir Prancūzijos dalyse. Prūsijoje jis įvestas 1717 m. įstatymu.

JAV pirmoji privalomą mokslą įsivedė 1852 m. Massachusetts valstybė, o kitos valstybės palaipsniui įsivedė jį iki pirmojo pasaulio karo.

—o—

— Nepasisekimas gali atimti norą dirbti, bet perankstyvas pagyrimas gali dar labiau pakenkti.

Tihamer Toth

KULTŪROS TEMOMIS KITUR

KULTŪROS POLITIKOS PASIGENDANT

Veiksnių konferencijai Chicagoje sausio 8 ir 9 d.) pasibaigus ir Vasario 16 minėjimams artėjant, "Dirva" sausio mėn. 15 d. nr. 6 duoda dėmesio vertą vedamąjį, įvardintą "Tarp kultūros ir propagandos." Politinę temos pusę liečiant, be kita ko, ten rašoma:

"Lietuvos išlaisvinimo idėjai palaikyti, plėsti ir skleisti reikalingos propagandinės priemonės, kol jos tai idėjai naudingos ir būtinos. Tos priemonės, be abejo, yra brangios, daug lėšų reikalaujančios, o toms lėšoms sutelkti reikalingas organizuotas užnugaris. Negana to, veiksnių konferencijos išleistame komunikate, kaip jau ne kartą girdėjome, ir vėl pabrėžiama, kad "turi būti suaktyvintas lėšų kovai dėl Lietuvos laisvės telkimas".

Tačiau gi mūsų laisvės kova eina ir ateityje tebeis ne tik politiniame fronte, bet ir lietuvybės išlaikymo apkasuose ir kultūriniame-kūrybiniame sektoriuje. Ir dabar dar sunku pasakyti tolimos ateities ir globalinėje tautos, kaip gyvo organizmo, išsilaikymo perspektyvoje, kuris šių aspektų gali turėti pačius lemiamuosius kreditus. "Dirvos" čia minimą vedamąjį rašantysis j. č. atsakymo ir nesiima duoti. Tik įžvelgdamas į visą ligšiolinę kovai skiriamą paramą visuomenine ir organizuota prasme, sako:

"Kukliausias ir tyliausias balsas, kalbant apie materialinę paramą, tai iš mūsų kultūrininkų pusės. O iš esmės žiūrint į svarbią mūsų kovoje propagandinę sritį, kultūrinis tos srities momentas paskęsta biurokratinėje frazeologijoje, rodant ženklus, kad tvirtas ir pastovus mūsų atramos taškas, kultūrinė politika, lieka užnugaryje, lyg jos egzistencija priklausytų tik kelių savanorių kultūrininkų asmenine nuosavybe.

Mūsų visuomenė, be abejo, visuomet gražiai įvertina ir nepasigaili gražių žodžių kult. apraiškoms pagirti. Bet tame įvertinime ir gražiuose žodžiuose pasigendama tos sąsajos, kuri lietuvių kultūrines pastangas įjungtų į bendresnes visos visuomenės pastangas ir norą matyti ne vien kultūrinę kiekybę, bet ir kokybę. Tai yra brangus ir ištaigingas reikalavimas. Brangus, nes reikalauja pribrendusių ir pajėgių kultūrininkų, o be to, mes visi gerai žinome, kokias materialines sąlygas mes galime ir pajėgiame suteikti, kad kultūrininkai būtų ne vien tik karts nuo karto pagerbiami ir paliaupsinami, bet kad turėti ir sąlygas savo kūryba prisidėti prie Lietuvos vardo iškėlimo, jei taip galima labai jau įprastu šablonu išsireikšti.

Mes matome gana realių ir apčiuopiamų pastangų į tam tikras vėžes įstatyti mūsų švietimo politiką. Ko mes pasigendame, tai realios ir suprantamos lietuvių išeivijos kultūrinės politikos. Reikalingi ne kultūrininkus reglamentuoją įstatai, bet politika, kurioje būtų siekiama nustatyti, kuo ir kaip mes savo kultūrines pastangas ir reikalavimus galėtume paremti, kad toji sritis neliktų vien tik privačios iniciatyvos pastangų malonėje".

Problema, manytume, iškelta aktuali ir labai laiku. Tačiau, kas tos problemos sprendimu turėtų mūsuose rūpintis, nepasakyta. Taigi, kas, kuri institucija mūsuose turėtų rūpintis kultūros politikas?

O klausimas, atrodo, nėra mūsuose naujas. Jo jautimas, tur būt, prieš porą metų ir buvo paskatu prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės suorganizuoti ir Kultūros Tarybą. Ar tik ne į šią instituciją ir buvo sudėtos mūsų viltys, kas liečia laisvojo pasaulio lietuvių kultūros politiką? Baigti reikia vis dėlto klausimu: tai kodėlgi tos kultūrinės politikos judinimo pastangų taip ir negirdėti ir nematyti?

k. z.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670.
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šešt. 12—3 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta

WA 5-2017
DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2737 West 71st Street
VAL.: kasdien nuo 6—8 val. vakaro. Šeštad. nuo 10 iki 12 valandos. Trečiadieniais uždaryta.
Pacientus priima pagal susitarimą.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, res. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad ir šešt. uždaryta.

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL.: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Ofiso PR 6-1795 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
2800 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2—4 ir 6—9 ir pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 p. p., 6:30—8:30 val. vak. Šeštad. 12—4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ ir VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p.p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Tel.of. ofiso: PUllman 5-6766
Namų: BEverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-8 v. v., šešt. 1-3 p. p. ir treč. uždaryta.

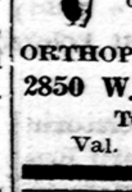
P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. bandažai, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29. Ill.
Tel. PRospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Res. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
Medical Building) Tel. LU 5-6446
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Resid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6 - 8 val. vak. Šeštadieniais 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; rez. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9, val., penktad. 10 v. r. iki 9 v. v. Šeštad. 10 v. r. iki 5 v. v. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 735-4477; Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

Tel. CE 6-0720 arba 283-4600
DR. C. K. PAULIS
Diagnostika ir Vidaus Ligos
Monroe Building, Suite 709
104 South Michigan Avenue
Valandos susitarus telefonu.

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1—9 p. p.
Išskyrus trečiadienį

Tel. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta.

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak. Treč. ir sekmad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. Rudokas, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien; trečiadieniais uždaryta; šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

Rez. tel. PR 9-6730.
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapumo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st. St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2880.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. p. ir 6-8 p. p. Penkt. tik 1-3 p. p.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Offiso telef. CLiffside 4-2896
Resid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos kiekvieną dieną 2—4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt., nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. šešt. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priiminėja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 p. p.
Treč. ir šešt. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
specialybė: AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiaidieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val.: kasdien: 2-4; 6-8; Šeštad. nuo 2-4. Treč. ir sekm. tik susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal sutartį

NAUJAS PASAULIS IR NAUJA REALYBĖ

Keletas žodžių apie surrealistinę prancūzų poeziją

V. KAVALIŪNAS

1.

Šių dienų prancūzų poezijos horizontas gana gyvas, judrus ir įvairus. Tad ir kalbėti apie jį — kad ir pačiais bendraisiais bruožais — nėra lengva: per daug čia yra vardų, per daug kūrinių, per daug įvairių krypčių estetine ir etnine prasme — nuo kosminio unanimizmo, mistinių, metafizinių ir religinių tendencijų ligi medžiaginės poezijos, tesiremiančios tik žeme ir apskritai išorinio pasaulio daiktais, neturinčiais jokio kito pasaulio — dvasinio atgarsių.

Tačiau negalima neigti, kad paskutinis pusšimtis prancūzų poezijos gyvenimo metų yra gana giliai susijęs su surrealizmu. Nors daug jaunesnės kartos poetų iškrypo iš surrealizmo orbitos, bet jie neišvengė didesnės ar mažesnės jo įtakos.

Kiekvienos literatūrinės srovės ir kiekvieno atskiro rašytojo pagrindinis noras — atskleisti tikrovę. Tikrovė ir tiesa — ji savo prigimties esme nepriklauso mokslinės tiesos kategorijai — rūpėjo visiems didiesiems literatūros ir meno apskritai sąjūdžiams. Ji buvo ir surrealistų kelio kryptis.

Surrealistai nepasitenkino prieš juos buvusiomis žmogaus ir išorinio pasaulio ir jų santykių sampratomis, paremtomis logika, kuri savo esme yra priešinga poezijai. Jiems nerūpėjo nei idėjos, nei apskritai idėjinis literatūros elementas, nei iki tol vartota poezijos forma — strofa, ritmas, harmoniniai efektai, nes visa tai yra dirbtina ir trukdo atskleisti tikrąją realybę — žmogaus ir pasaulio prigimties esmę. Andre Breton, svarbiausias surrealistinės doktrinos teorijos skleidėjas, teigia, kad yra daug gilesnė žmogaus realybė, negu kasdieninis ir sąmoningas žmogus, kad žmogaus dvasioje yra sritis, kur gyvenimas ir mirtis, realybės ir vaizduotės momentai, praeitis ir ateitis, aukšta ir žema nėra suvokiami kaip priešingybės.

Surrealistai, siekdami, kad iš pasąmonės iškiltų žmogaus dvasios gelmių pasaulis ir atsiskleistų tikroji realybė, aukštesnioji realybė ir jos santykiai su išorine aplinka, skelbia visišką psichinį pasyvumą ir automatinį rašymo metodą — laisvą nuo logikos varžtų ir nuo bet kokios proto kontrolės. Menas, jų nuomone, taip, kaip ir meilė, tebūdamas visiškai laisvas, atskleidžia tikrąją žmogaus prigimties esmę.

2.

Surrealistinio sąjūdžio atstovų sąrašas galėtų būti gana ilgas. Bene žymiausias jų — jau čia minėtas **Andrė Breton,** kuris, be teorinių rašinių, yra davęs nemaža ir poezijos, pasižyminčios frazės drąsumu ir kartais sukeliančios sugestyvią magišką viziją. Tačiau žymiausias jo kūrinys yra prozinis "Nadja", kilęs iš paties poeto išgyvenimų.

Su surrealizmu sietinas ir **Louis Aragon,** kuris pasukęs čia iš dadaistų — sąjūdžio, siekusio atsipalaiduoti nuo bet kokių idėjos ir jos išraiškos santykių, ir vėliau nuklydęs prie komunistų. Vidinės įtaigos, ritmo, vaizdo atžvilgiais jis yra davęs autentiškų poezijos kūrinių.

Kai kuriais savo gyvenimo kelio momentais (dalyvavimu rezistencijoje ir politinėse kovose) panašus į L. Aragon yra **Paul Eluard.** Jo minties ir dvasios santykiai su realybe, svajone, jo poezijos nuoširdumas gamtai ir daiktams jį artimai susieja su šiuo sąjūdžiu.

Kad ir kiek toliau atsidūrę surrealizmo palaukėje, minėtini čia: **Jules Supervielle,** kurio poezijoje atsiskleidžia laukinės pampos grožis, peizažo harmonija, meilė ir apskritai pasaulio

Dailininkas Montmartre, Paryžiuje Nuotr. N. Kulpavičienės

Salvador Dali (ispanas, g. 1904) **Gamtovaizdis su figūromis** (Schaffer galerija New Yorke)

sielos aidėjimas, **Pierre - Jean Jouve,** kurio poetinėje vizijoje žmogus yra daromas scena — jis yra negailestingai draskomas priešingų savo prigimties galių: instinkto ir dvasios, pagaliau nobelininkas **Saint - John Perse,** atskleidžiąs savo kūryboje gamtos jėgas — lietų, sniegą, vėją, jūrą ir apskritai davęs kosminės poezijos.

Surrealizmo įtakos nėra išvengę ir daugelis jaunesnių poetų, gimusių šiame šimtmetyje ar praėjusio šimtm. pabaigoje: **Robert Desnos,** kurio poezija yra atsikračiusi bet kokių filosofinių tendencijų, **Renė Char,** ypatingai iškeliąs žodžio prasmės reikšmę, **Jacques Prévert, Joe Bousquet** ir daugelis kitų.

Apskritai surrealizmo įtaka gana didelė. Jos žymių yra visame šių dienų prancūzų poezijos lauke, ji pasiekė ir šį kontinentą: Kanadoje yra ištisa poetų grupė, kurie ypač yra gilioje Renė Char įtakoje.

3.

Kad ir kaip kas būtų nusiteikęs surrealizmo atžvilgiu, nereikėtų jo iš anksto pasmerkti vien todėl, kad pvz be automatinio rašymo, sapnas ir net protiniai nesveikų minties funkcionavimas užima svarbią vietą jų kūrybos procese.

Surrealizmas yra gyvenimas, ir jo problema yra ne tik poezijos ir poezijos filosofijos problema, bet gyvenimo ir žmogaus prigimties esmės problema, paliečianti kūrėjo dvasios gelmes. Jam rūpėjo atskleisti daiktų ir žmogaus prigimtį ir dvasios santykius su išoriniu pasauliu, jam rūpėjo tiesa.

— Kas gyvena? Kas gyvena? Ar tu, Nadja? Ar tiesa, kad anapus, kad visa anapus bus šiame gyvenime? Aš tavęs negirdžiu. Kas gyvena? Ar aš vienas? Ar aš pats? — F. Alquie cituoja A. Breton "Nadjos" žodžius ir nurodęs, kad klausimas atskleidžia žmogiškąją tikrovę, sako, jog nereikia pasitenkinti, tepripažįstant, kad surrealizmas neranda atsakymo savo problemoms. Atsakymo nebuvimas tik ir atskleidžia žmogaus autentiškumą (Philosophie du surrealisme, 150 p.).

Surrealizmas meninėje plotmėje atskleidė naujus žmogaus prigimties aspektus, nušviestus vidine šviesa. Iš jo dvasios gelmių iškilo naujo pasaulio, naujos realybės vaizdai. Juos vertinti — nelengvas kritiko uždavinys, nes, filosofo G. Bachelard teigimu, iš vaizduotės kilęs paveikslas nėra linkęs būti matuojamas realybės mastais (La poétique de l'espace, 89 p.).

Šias trumpas pastabas apie surrealistus norėtųsi baigti kiek pakeistais A. Billy žodžiais, pasakytais apie žymų prancūzų poetą ir, tarp kitko, surrealizmo žodžio kūrėją G. Apollinaire: be jų mes kitaip džiaugtumės ir liūdėtume, be jų kitaip mylėtume ir kentėtume (Apollinaire, 40 p.).

KAD TU ŽINOTUM

Robert Desnos

O tolimoji, panaši į žvaigždes, į jūrą ir į visą mitų šalies poeziją,

Tolima, o tačiau pati nežinanti, kad esi čia pat prie manęs,

Tolima ir dar tylesnė vien dėl to, kad visados matau tavo paveikslą prieš save,

Tolima, mano gražusis miraže, mano amžinasis sapne, tu negali to žinoti...

Kad tu žinotum.

Tolimoji, gal tu nieko nenori girdėti apie mane.

Toli nuo manęs, nes tu sąmoningai atstumi mano karštus troškimus.

Ak, tu tokia tolima ir žiauri.

Kad tu žinotum.

Toli nuo manęs, laimingoji, tu esi kaip vandens lelija, gracingai besisupanti upės bangose, tokia liūdna, kaip vakaro prieblanda baltųjų grybų miškeliuose.

Toli nuo manęs ir dar tylesnė, lyg būtum mano artumoje, tačiau laiminga, lyg valanda, kuri prabėga, kaip lizdan besileidžianti paukštė.

Tolima, dainuojant vakarienės virduliams, tada, kai ilstanti, ošianti jūra migdosi ant baltų pagalvių.

Kad tu žinotum.

Tolima, o mano varge, tolima, kaip upės kriauklių nuostabus traškėjimas po vienišo nakties keleivio kojomis prie užeigos durų.

Kad tu žinotum.

Tolima, tu mano paties sukurtas realus miraže.

Tolimoji sala, nusigręžianti nuo praplaukiančių laivų.

Tolima ir tyli, kaip paklydusi kaimenė, staiga atsidūrusi ant bedugnės krašto, toli nuo manęs, o žiaurioji.

Tolima, krintanti žvaigždė puola į poeto nakties taurę. Jis greitai pridengia ją ir stebi uždarytą stikle, matydamas žvaigždynus stiklinėje briaunoj. Tolima, tu esi man tolima.

Kad tu žinotum.

Toli nuo manęs yra baigiami statyti namai. Viršuj balta palaidine mūrininkas dainuoja liūdną dainą. Staiga blizgančioj cemento masėj pasirodo namų ateities vaizdai: mylimųjų pasibučiavimai, savižudybės, gražių, nepažįstamų kūnų baltumas, vidurnakčio sapnai, slapti troškimai, atsimušą parketų veidrodžiuos.

O tolimoji,

Kad tu žinotum.

Kad tu žinotum, kaip aš tave myliu, nors tu nemyli manęs. Tačiau aš laimingas, nepalaužiamas ir išdidus, nes išeisiu iš šios žemės su tavo paveikslu savo mintyse, aš išeisiu iš šio pasaulio.

Ak, kaip aš trokštu numirti!

Kad tu žinotum, kaip man pakluso pasaulis.

Ir tu, graži nepaklusnioji, dabar esi mano belaisvė.

Tu, tolimoji, kuriai aš paklusau.

Kad tu žinotum.

Iš prancūzų kalbos vertė **J. Švabaitė**

Robert Desnos, prancūzų poetas, surrealistas, gimęs 1900 m. Paryžiuje. Praėjusio karo metais, vokiečiams okupavus Prancūziją, suimtas, išvežtas Vokietijon ir ten miręs 1945. Išleistos poezijos knygos: "Deuil pour deuil" (Kra. Paris, 1925). — "La Libertė ou l'Amour" (id., 1928). — "Corps et Biens" (Nouvelle Revue Francaise, Paris).

Du fragmentai

IŠ RANKRAŠČIO, LAIMĖJUSIO KETURIOLIKTĄ "DRAUGO" ROMANO KONKURSĄ

Albinas Baranauskas

24

Atsakymo Janina nė nemanė rašyti, gerai žinodama, kur rasti laiško autorių, ir tą patį vakarą jį rado senoje vietoje ties Birutės gatvės kampu. Lietus buvo išsivarvėjęs, palikdamas valkas, nuplėšytas šakeles, vakaruose riogsančius debesio likučius ir liūdną nuotaiką pritemusiose gatvėse. Jiedu pasisveikino kaip niekur nieko, lyg būtų matęsi dar vakar.

— Ar tavęs nesulijo, Juliau?

— O, jau kada paliovė.

— Sėdėjau kambaryje, tai nė nemačiau, koks oras.

— Žiūrėk, daktaro sode jau žydi. Rytoj žydės visur.

Žodžiai skambėjo taip, kaip visuomet, tačiau tai buvo tik pirmas įspūdis; ūmai abudu užsikosėjo ir nutilo. Sekančią akimirką jis jau nežinojo ką sakyti, nė kurlink žiūrėti, susigėdę, beveik net išsigandę vienas antro. Kažkas sudunksojo abiem prieš akis kaip kalnas, užstojąs vieną kitam, bauginąs nematytu aukštumu, nesitraukiąs į šalį, kur tik bepažvelgtum — žinojimas to, ko nežino niekas, išskyrus juodu; žinojimas, kad ji žino, ir kad jis žino, jog jinai žino. Nė vienas nedrįso pakelti galvos, nei apsidairyti, kaip du nusikaltimo vietoje sučiupti niekdariai.

Žinojimas gali visam laikui surišti, bet taip pat gali visam laikui ir atskirti. Kalvaitis ir Janina trumpam apsikeitė žvilgsniais, lyg prašydami vienas antrą pagalbos, tačiau taip baikščiai ir neatvirai, kad nuo to pasidarė dar nesmagiau. Abudu krustelėjo ir iš naujo sukosėjo — atrodė likę tik atsisveikinti. Vakaruose prasiskyrė debesio sklūrai ir prasisunkė drėgnas saulėleidis, liejąs bespalvius, kaip vandens, atspindžius, nežemiškus ir nejaukius, lyg kokiame blogame sapne. Janina pasijuto stingstanti, kaip anais senais laikais, kai neįstengdavo praverti lūpų iš baimės to, kas turės neišvengiamai atsitikti.

Tačiau dabar ji jau nebuvo tokia, kaip kitados. Pirmą kartą kilo noras nepaisduoti, priešintis, kovoti — staigus, į apmaudą panašus užsispyrimas. Argi visados turės žiūrėti tik iš tolo, kaip ne šio pasaulio gyventojas, ar nepajėgs įeiti į gyvenimą ir pasiimti tai, kas jai priklauso, kad ir paleisdama darban alkūnes, stumdydamosi pečiais, įsikirtusi stakton traškančiais pirštais? Ne, ne, šį kartą taip nebus, šį kartą jau negali taip atsitikti — daugiau jau ne!

Ir tada ji išgirdo savo balsą, tolimą, dar vos girdimą, bet jau guodžiantį ir stiprinantį, paskui artėjantį, kylantį, pripildantį ausis ir krūtinę, tuo pačiu metu stebinantį savo gaida, prieš tai niekad negirdėtą pokalbiuose su Kalvaičiu, nė su kokiu nors kitu berniuku.

— Bet ko čia mes dabar stoviniuojame? Gal tu, Juliau, jau nenori manęs lydėti? Atrodai, lyg taikstytumeis sprukti į šalį! O gal pamanei, kad mes jau grįžtam? Aš dar tik atėjau, matai?

Ji pakėlė ir apsuko ore tuščią kibiriuką. Kalvaitis ūmai nusijuokė, pažvelgė Janinai tiesiai į akis ir daugiau nenukreipė žvilgsnio.

— Na, nežinojau, ar tu benorėsi su manim eiti...

— Kodėl? Ir nėra ko gaišti — temsta, o kelias pilnas klanų.

Jiedu žengė Palangos gatve, ir Janina jau nenustojo kalbėti, gerdama savo balsą kaip kokius valerijonus — labiausiai, tai tą naująją gaidą, pastačiusią ant kojų ir įkvepiančią vis didesnio pasitikėjimo savimi.

Tiesą sakant, jos balso gaida visai nebuvo nauja, o tik neįprasta šitokiose aplinkybėse, ir balsas dėl to visai ne pats geras is, o priešingai, toks, kokį tevartodavo namuose — ne su pašaliniais, ne gatvėje, ne įstaigoje ir ne telefonu, o tik ten, kur niekam nereikia daryti įspūdžio. Tai buvo kasdieninis jos balsas, be pagražinimo, be pastangos ir be grakštumo, balsas, kurio pati nemėgdavo klausytis — per žemas jos amžiui, bobiškas, visai negražus; tas, kuriuo rytais atsakinėdavo į motinos klausimus, kiek minučių virinti kiaušinį, kuriuo su tėvu aptardavo buhalteriją, kuriuo pas laiptus šaukdavo seserį ir kurį gėdinosi vartoti su svainiu. Šiandien tebuvo tiek skirtumo, kad rodėsi dar storesnis ir bobiškesnis, monotoniškas ir visai be spalvos.

Kiek kartų Janina mėgindavo jį taisyti ir dailinti, kiek kartų už jį susilaukdavo pastabų iš motinos! Tačiau dabar šitas balsas tiko geriau už lakštingalos čiulbesį, išgelbėjęs draugystę tada, kai ją galėjo sugriauti bet kokia jausmingesnė ar drovesnė gaida. Tik jo dėka jiedu vėl pasijuto savi, jau beveik kaip namiškiai, kurie apie vienas antrą žino tiek, kiek nežino niekas kitas, bet žinojimas tarp jų nestovi kaip kalnas, nes vienas kitą priima tok., koks yra.

Nė Kalvaitis, nė Janina neužsiminė apie laišką, tačiau šiame iškeltas dalykas, prieš valandėlę dar taip skyręs, jai jau pasirodė išspręstas tą pačią akimirką, kai išgirdo save prakalbėjus. Sprendimas, tiesą sakant, nuo jos visai nė nepriklausė — kožkokiu būdu, jis atėjo savaime. Protingai ar neprotingai, savo noru ar prieš norą, iš palankumo ar būtinybės, laimei ar nelaimei, Janinos atsakymas, nors dar neištartas, buvo aiškus kaip diena — nuo šiol judviejų kelias yra vienas ir tas pats, nepaisant, į kokią nežinomybę jis vestų.

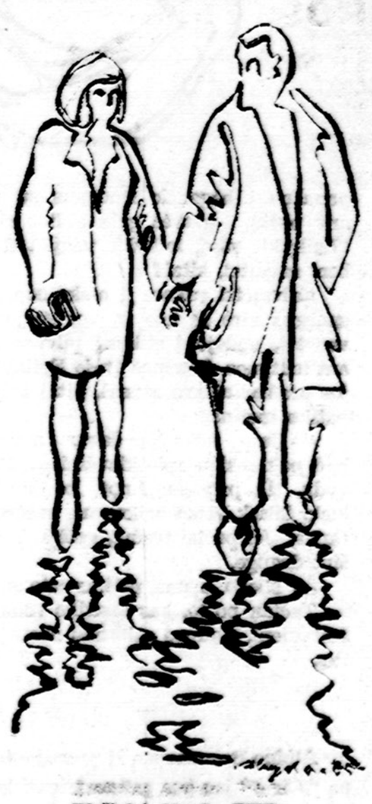

Piešiniai Alvydo Bičiūno

Tačiau sprendimą vykdyti ar atidėti dar yra jos pačios valioje; padėties valdovė šiuo metu yra jinai. Tai taip pat ėmė atsispindėti Janinos balso gaidoje, atšakioje, autoritetingoje, kaip Zosės, ir šito ji taip pat nejautė reikalo taisyti.

Eidama plentu po varvančiomis šakomis, skruostais gaudydama lašus, priverčiančius suvirpėti ir juoktis, juoktis, Janina juokėsi iš kiekvienos smulkmenos, iš Kalvaičio ir pati iš savęs. Buvo juokingas aliai žodelis — tai šio priimtoji prasmė skyrėsi nuo tos, kurią teturėjo jiems vieniems, žinantiems tai, ko nežino niekas kitas.

Kai ūkininkė, pildama pieną, vėl žvilgterėjo pro langą ir į ją, tartum klausdama, kas buvo atsitikę, Janina jai nusišypsojo pati, iš pasididžiavimo ir dėkingumo už tai, kad pastebi jos sėkmę ir jai apie tai primena. Namuose ji dainavo iki eidama gulti, bet tokiu žuvies balsu, kad motina, apdovanota jautria muzikalia klausa, turėjo droviai paprašyti:

— Nors ne taip garsiai, Janele. Labai gražu, kai tu dainuoji, bet dar gražiau, kai nustoji... Gal jau ketina pakelt algą?

Janina tik nusijuokė, pirštais skaičiuodama savaitės dienas — penktadienis, tai sekmadienį ji parsives svečią.

25

Šeštadienio popietę, iš anksto ruošdama Kalvaičiui priėmimą, tik neišmanydama, kuo jį pavaišinti, Janina užmaišė tešlos spurgoms ir padėjo priekrosnyje, kad iškiltų. Motina triūsėsi darže, kur Steponaičiai šį pavasarį bendromis jėgomis sukasė porą lysvių kopūstams bei pomidorams. Įėjusi ir

(Nukelta į 4 psl.)

Spektakliai įvyks
JAUNIMO CENTRE
5620 S. Claremont Ave.
sausio 30 d., šeštadienį
8:00 valandą vakaro ir
sausio 31 d., sekmadienį
3 valandą po pietų

BILIETAI GAUNAMI
MARGINIUOSE, 2511 W. 69th St.
Tel. PRospect 8-4585

SCENOS DARBUOTOJŲ SĄJUNGA
STATO
EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ
K. JURAŠŪNO 3-jų veiksmų liaudies pasaką
Režisorius — ZITA KEVALAITYTĖ-VISOCKIENĖ
Dailininkas — JURGIS DAUGVILA
Kostiumai — VANDA BALUKIENĖ
Baletas — GRAŽINA GIEDRAITIENĖ
Apšvietimas — KAZYS CIJŪNĖLIS

VAIDINA:
B. Briedienė, E. Bradūnaitė
J. Cijūnėlienė, M. Lemešytė-Dikinienė
E. Gepnerienė, A. Kėželienė
E. Petrokaitė-Rukuižienė, L. Barauskas
P. Beinoras, S. Bernatavičius,
A. Dikinis, S. Grėbliūnas, V. Rapšys
R. Stakauskas, L. Valaitis

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDŽIUS

LITUANISTIKA, JOS DARYBA IR REIKŠMĖ

J. Balys š. m. sausio mėn. Draugo 13-ame nr., šeštadienio priede, rašo apie lituanistiką maždaug šiaip: šis žodis, veikiausiai paleistas į apyvartą Humanitarinių Mokslų Fakulteto kalbininkų Lietuvoje, nesąs grynai lietuviškos darybos ir nelabai vykęs, bet, remdamasis "Dabartinės liet. kalbos žodyno" lituanistikos apibrėžimu, jis tačiau mano, kad čia "turima reikalo su akademinio pobūdžio tyrinėjimais, ne su paprasta mokykline veikla", ir todėl Liet. Profesorių D-ja 1952 m. įsteigusi Lituanistikos Institutą kaip "pakaitalą Lietuvių Mokslų Akademijai"; taip ir toliau turėtų būti vartojamas tik vienas Lituanistikos Institutas kaip tyrimo arba mokslo įstaiga, o pvz. toks lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų Chicagoj suorganizuotas Pedagoginis Lituanistikos Institutas iš tikrųjų, jo galvojimu, turėtų būti tik Pedagoginis Lietuvių Institutas.

Kas pirmas yra pradėjęs vartoti **lituanistiką** kaip terminą, aš dabar negalėčiau pasakyti, bet tikrai žinau, kad Lietuvos Universitete visą laiką buvo dėstomi lituanistiniai dalykai (liet. kalba, liet. literatūra, tautosaka, Lietuvos istorija ir kt.), arba lituanistika. Liet. Enc-joj sakoma, kad Lituanistikos Instituto mintis jau buvo kilusi nuo 1928 m., nors tikrovėj ji tebuvo įkūnyta tik 1938—39 m.

Pats žodis **lituanistika** yra visai geras: jis yra taip sudarytas šalia **lituanistas,** kaip pvz. **anglistika, germanistika, romanistika, slavistika** šalia **anglistas, germanistas, romanistas, slavistas** ir kt.; plg. **lingvistika: lingvistas, žurnalistika : žurnalistas** ir kt. Čia priesaga **-istika** yra kilusi iš **-ist-** (mūsų **-istas,** prc. **iste,** lot. **-ista**...) ir **-ika** (prc. **-ique,** lot. **-ica** šalia vyr. giminės **-icus**...). Tokiai darybai pradžią yra davę mot. giminės būdvardžiai; plg. lot. **scientia linguistica** (ang. linguistic science), iš kurios ilgainiui sudaiktavardėjusi atsirado dabartinė **lingvistika** (prc. linguistique, ang. linguistics) "kalbų mokslas, kalbotyra". **Lingvistika** yra panašios darybos kaip ir **gramatika** (iš graikų **grammatikė** (technė) "raidžių mokslas"), mūsų **šaukštinė** "šaukšdėtis" (t. y. šaukštinė, arba šaukštų, vieta) ir kt. Toliau plg. dar: **lituanistas, lituanistika** — lot. **lituanus; germanistas, germanistika:** lot. **germanus** ir kt.

Bet ką reiškia **lituanistika?** "Liet. kalbos vadove" (1950 m.) tai yra liet. kalbos, raštijos žodinės kūrybos ir senybių mokslas. "Dabartinės liet. kalbos žodyne" (1954 m.) lituanistika plačiąja prasme vadinamas mokslas apie lietuvių kultūros visumą, o siauresne prasme — liet. kalbos mokslas, liet. literatūra, istorija. O Liet. Enc-joj (1958 m.) šiuo žodžiu vadinama liet. tautos dvasinės srities kūryba (kalba, literatūra, tautosaka, menas) ar mokslas apie lietuvių kūrybinius pasireiškimus įvairiose srityse. Taigi lituanistika visų pirma apima lituanistinius, daugiausia humanitarinius, mokslus, ir todėl nepriklausomoj Lietuvoj įkurto Lituanistikos Instituto uždaviniai buvo tirti liet. kalbą, liet. tautosaką bei Lietuvos praeitį ir rinkti, tvarkyti bei skelbti liet. kalbos, liet. tautosakos bei Lietuvos istorijos medžiagą ir šaltinius. Artimos reikšmės priesagos **-istika** darinių randame ir kitose kalbose; plg. prc. **slavistique** "slavų kalbų mokslas ir studijos", vok. **Germanistik** "vokiečių tautotyra, Deutschkunde; vokiečių senovės mokslas ir kalbotyra" ir kt.

Kalbant apie Lituanistikos Institutą, tenka dar pastebėti, kad jis, tiek nepriklausomoj Lietuvoje įkurtas, tiek 1951 m. vasario 17 d., pasakytume, svetur atgaivintas, tebuvo ir tėra institutas, ne koks nors tariamos akademijos pakaitalas: akademija yra daug platesnė sąvoka. Antra vertus, Lituanistikos Institutui, kaip pats jo pavadinimas rodo, visų pirma turi rūpėti lituanistiniai dalykai. Iš visų minėtųjų lituanistikos apibrėžimų negalima visai griežtai pasakyti, kad Lituanistikos Institutas tegali ar teturi būti siejamas vien tik su "akademinio pobūdžio tyrinėjimais". Pvz. Lietuvos Universitetas nebuvo vien tik tyrinėjimų įstaiga, — joje bent didesne dalimi, buvo ir mokoma, t. y. ruošiami lituanistai mokytojai, teisininkai ir kt. Todėl, atsižvelgiant į ano meto gyvenimo reikalavimus, Lietuvos Universiteto lituanistikos dėstytojai šalia tyrinėjimų nemaža dėmesio turėjo kreipti ir į dėstomųjų lituanistinių dalykų pritaikymą gyvenime. Dar daugiau lituanistikos realizacija tenka rūpintis svetur gyvenant: šalia lituanistinių mokslų kėlimo čia dar tenka daugiau kaip lig šiol susidomėti ir lituanistinių dalykų pateikimu platesnei mūsų visuomenei, ypač dar lietuviškai begalvojančiai mūsų jaunuomenei; pvz. geras mokslinis, kad ir nevien mokslišKas, koks nors išsamesnis lietuvių kalbos, literatūros ar tautosakos vadovėlis, kuris su laiku mūsų privačioms leidykloms dėl jo vartojimo ribotumo gali būti vis mažiau bejdomus, neturėtų būti išskirtas iš lituanistinių rūpesčių srities. Ir šiuo pastaruoju dalyku kaip tik kiek galėdamas rūpinasi Pedagoginis Lituanistikos Institutas: jame dėstomi lituanistiniai dalykai (lietuvių kalba, literatūra, tautosaka, Lietuvos istorija, lietuvių kultūros istorija ir kt.), dėstomi ne pradiniams, o daugiau ar mažiau pasiruošiusiems klausytojams, bet dėstomi (arba stengiamasi dėstyti) pedagogiškai, ir tam dėstymui stengiamasi net parūpinti atitinkamų priemonių, todėl tas institutas ramiausiai gali pasilikti Pedagoginis Lituanistikos (arba geriau: Lituanistinis, t. y. lituanistikai skirtas, glaudžiai su lituanistika susijęs) Institutas. Dabar vartojamos pradinės ar vidurinės lituanistinės mokyklos dėl galėjimo galėtų būti, žinoma, vadinamos, ir pradinėmis ar vidurinėmis lietuvių mokyklomis, tik visa bėda, kad, kuriant ar laikant tokias mokyklas, dažnai pirmiau galvojama apie jose dėstomus lituanistinius dalykus, ne vien apie jų priklausomybę lietuviams, ir todėl jos lituanistinėmis daug kur galėjo būti pavadintos be jokios Pedagoginio Lituanistikos Instituto įtakos. Ligi lituanistinio vaikų darželio gana toli šaunama, bet ne atokiau skriejama ir Lituanistikos Institutą išplečiant už lituanistikos ribų, kur lituanistas kartais gali ir nela-

(Nukelta į 7 psl.)

DU FRAGMENTAI

Atkelta iš 3 pusl.

pastebėjusi užtiestą dubenį, ji kilstelėjo jo servetėlę ir bakstelėjo pirštu.

— Šičia Zolės?

— Ne, mūsų.

— Tai ko dabar tiek priterliojai? Miltai, man rodos, jau visai baigiasi. Ar dar liko maišiukyje?

— Bus dar geras kilogramas kampuose. Greitai naujos kortelės, mama. Čia spurgoms, neatšaldykite, uždenkite.

Steponaitienė aplaižė pirštą.

— Kokia saldybė, būsi supylus visą cukrų. O kur gausi tiek taukų?

— Yra puodynėje perspirgintų.

— Tie atsiduoda svogūnu. Ir cinamonas taip pat atrodo čia suvažiavo visas, kiek turėjom. Prisipažink, kelis sukalei kiaušinius?

Janina pradėjo kaisti: kad ją kur, tą tešlą — šitaip patraukti dėmesį! Kalvaičio apsilankymas turėjo būti kiek galint nereikšmingesnis, niekieno nenujaustas, visai lyg atsitiktinis, vien susipažinti, neteikant jų pačių pažinčiai didesnės svarbos. Kaip mama pradėjo visur kištis! Kodėl nepasimoko iš tėvo į dalykus žiūrėti tik tada, kai šie patys atsistoja prieš akis?

— Paprašysiu Melaniją, kad parneštų tuziną kiaušinių iš Vėgnerienės, ir užmokėsiu pati.

— Nieko, nieko, man negaila, tuščia jų, bet kam dabar tie subatvakario pyragai? Ar lauki svečių?

— Gali kas nors ir užeiti.

— Ką pasikvietei?

— Nieko nepasikviečiau, tik taip sakau.

— Šneki, lyg ko lauktum.

— Ko aš, jūsų nuomone, galiu laukti?

Steponaitienė, išvarginta tupinėjimo lysvėse, klestelėjo ant kėdės, jau erzindamosi.

— Ar aš žinau, ko? Jei sakai, kad gali užeiti, savaime kyla klausimas, kas toks?

— Mama, jūs puikiai žinote, kad pas mus niekad neužeina niekas. Kam dar klausinėti? Išskyrus, žinoma, Melaniją — tą dar aplanko iš geros širdies. Melanija ir kaimynų katinas, tai visi mūsų svečiai.

Užklupta ir dar kamantinėjama, ji nesulaikė ašarų ir pabėgo į savo kambarį, palikdama motiną taip susimąsčiusią, kad net neatėjo guosti, kaip paprastai tokiais atvejais. Rytdiena iš karto pasidarė nejauki — Kalvaičio pasirodymas po šitokios įžangos būtų

panašus į bėgančio žmogaus su maišiuku ant pečių, gatvės gale aidint riksmams: "Laikykit vagį, laikykit vagį!". Gal atidėti bent savaitei, kitai?

Kalvaičiui vakare ji nieko neprasitarė, o spurgas virė be ūpo ir, vos spėjusias nusivarvėti, sudėjo į stiklinį pilvūzą ir užkėlė ant lentynos. Sutemus atėjo Eglinytė, tačiau jos prašnekučiavo sausai. Šitai taip pat nepatiko motinai:

— Jane, koks tau dabar apmaudas? Ar kad paklausiau apie kiaušinius? Man nepavydu, tik privalau žinot, ko dar turim, ir kiek. Šitiek visko prikrovus, nužėrei atgalia ranka. Jei pačiai trefna, galėjai bent pavaišint draugę.

— Nieko, mama, pelėms neteks.

Tačiau po to, kas atsitiko vėliau tą patį šeštadienį, spurgos galutinai nustojo paskirties.

—

Albino Baranausko šį premijuotąjį romaną "J ir J" jau bus galima įsigyti kovo mėn. 14 d. Jaunimo centre, Chicagoje, premijos įteikimo iškilmėje - koncerte.

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Chicago 42, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

VALYMAS
KILIMAI, APMUŠTI BALDAI valomi. Kambariai plaunami ir dažomi. J. RUDIS
Tel. CLiffside 4-1050

TINKAMI RŪBAI TEIKIA GERĄ SAVIJAUTĄ
Tokius rūbus vyrams ir moterims parūpins geriausiose "Simpson Clothes" siuvyklose
JONAS H. AKŠYS
2551 W. 71 St., Chicago, Ill., 60629
tel. 925-5179. Atdara vakarais nuo 7 iki 10 v. v., šešt. nuo 9 v. ryto iki 6 v. vakaro. Trečiad. ir sekmad. uždaryta.

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarais pirmadieniais 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, Ill.

Stirbis Fuel Oils
Aliejus virtuvei ir krosnims.
"Geresnė ir pigesnė alyva"
Tel. HEmlock 4-6264
PETER STIRBIS
6741 So. Maplewood Ave
Chicago, Ill. 60629

SHAMES MOTORS
6801 S. Western Ave. HE 4-1270
Didelis pasirinkimas gerų naudotų automobilių
Turime dar 1964 metų automobilių su fabriko garantijoms. Taip pat tarpininkausime parūpinti bet kokį naują automobilį. Duodame pilnas garantijas bei sąžiningą patarnavimą.
23 METAI TOJE PAČIOJE VIETOJE
Lietuvis pardavėjas Jums nuoširdžiai padės išsirinkti automobilį bei sutvarkys visus finansavimo, draudimo bei leidimų reikalus.
Kiekvienas mūsų automobilis yra patikrintas mūsų prityrusių mechanikų ir garantuotas.
DUODAME PLAID STAMPS

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.
3240 S. HALSTED ST. Telef.: CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS
ORO VĖSINTUVAI — AIR CONDITIONING

4½% current dividend — 5% on investment bonus
INSURED
4½% DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS.
Už 1 metų investavimo bonus mokama 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., Antrad., Penkt. ir Šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta; Ketvirtad. 9 v. r. — 8 v. v.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
●
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad., ketvirtad. ir penktad. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 val. iki 5 val. p. p.

GOD BLESS YOU!

Doesn't it give you a thrill to have a little child look right into your very soul and say these wonderful words—"God bless YOU"?

All the children of the Rocky Boy Catholic Mission from the Rocky Boy Indian Reservation in north central Montana will pray for you and ask God to bless you if you read this appeal and do what you can to help us.

Let's take a look and see what we have at Rocky Boy. We've got some wonderful people to work with. In the young people especially there is a great potential for good (or for evil). As artists they have wonderful native talent. They are unspoiled in so many ways and have much sincerity and generosity.

Here's an example of their spirit: the other day I found a bunch of kids all ready to ride five miles to Church in the back of an open pick-up truck. The thermometer read two above zero! They had no gloves or overshoes, yet happy as they could be! Also inspiring was the sight of a 91-year-old man who walks several miles to Sunday Mass in the hottest summer and coldest winter!

However, there are serious problems: a backlog of deep-seated discouragement (this is understandable in view of the grave injustic to Indians in the past), ignorance of their religion, much unemployment, rising juvenile delinquency, poverty of the people and of the reservation as a whole.

In solving these problems the help and advice of a priest would be most useful. Yet, what is the situation? The priest assigned to take care of the Indians lives 25 miles away and has more work than he can do, among the white people where he lives. But that isn't all. At the site of the Indian mission other than our little Church we have nothing . . . no school . . . no other facilities. We have a school bus that is 15 years old and the little we pay our bus driver each week to haul the children for religion class, is more than twice the amount we receive in the Sunday collection!

But these things don't keep us from smiling, because we know that God loves Rocky Boy. Within the past few weeks He has blessed us by inspiring two young couples to come and work as lay volunteers. These people are talented, eager, willing and experienced. One couple worked on a reservation.

Listen to the remarks of one young wife: 'Father, we don't want to come and spent just a year or two — we want to give our lives to the missions. Ever since John and I left the Navaho reservation, that's all we can talk about. All we need is something to eat and a place to live."

How about that for inspiration! We need these people, and they are ready to come! But we need your help and your prayers so we can have a place for them to live. Even if we cut corners, accommodations for the two families will cost about $10,000.

A challenge? Yes — but things are looking up! Because it's Christmastime and we know there are many people who have the true Christ-like spirit of Christmas and will do all they can to help us. Please pray most fervently that God will continue to to bless Rocky Boy. Please do this every day.

Whenever you send us a donation we will be most grateful. And please pass the word to your friends. Here is a worthy charity for a mission minded group. Let us hear from you . . . and soon, please. God bless YOU!

Rev. Raymond J. Nyquist
ROCKY BOY CATHOLIC MISSION
BIG SANDY, MONTANA 59520

„BUBLE CHAMBER"

Indas atomams tirti

POVILAS ŽIČKUS

Atomams tirti pagrindiniai aparatai yra: reaktoriai, akseleratoriai ir "buble chamber". Yra dar eilė menkesnių prietaisų, bet dauguma iš jų jau yra lyg ir atgyvenę savo amžių.

Reaktorius mums daugiau suprantamas jau iš paties pavadinimo. Jame vyksta cheminės medžiagų reakcijos — pasikeitimas, susijungimas, išsiskyrimas, naujų medžiagų atsiradimas ir pan. Akseleratorius — yra nuo žodžio akseleruoti, kitaip sakant, judėti, duoti jėgos judėjimui, pagreitinti, neleisti sustoti. Reaktoriai yra daugiau praktiškam naudojimui gauti jėgos, šilumos, naujų medžiagų. Akseleratoriai ir "buble chamber" yra skirti grynai tyrimams. Juose yra tyriami atomai ir jų dalys.

Pirmieji didieji akseleratoriai, kurie siekė iki trisdešimt bilijonų elektronvoltų, yra protonų akseleratoriai. Protonai turi svorį ir lengviau valdomi, bet jiems išjudinti reikia ir didesnės jėgos. Amerikoje toks galingiausias protonų akseleratorius yra Brookhaven, N. Y. Tuo tarpu elektronų, kurie yra sunkiau suvaldomi ir beveik besvoriai, pats galingiausias akseleratorius yra Cambridge, Mass. Jo galingumas — šeši bilijonai elektronvoltų. Akseleratoriai gali būti žiediniai ir linijiniai. Kurie iš jų yra praktiškesni — sunku pasakyti. Bet kokia medžiaga, varoma dideliu greičiu, stengiasi lėkti tiesia kryptimi. Norint išvystyti labai didelį greitį, kad ir milžiniškos jėgos spaudimu, reikia turėti ir didelį atstumą. Prie Stanford universiteto, Californijoj, Amerika stato dviejų mylių ilgio linijinį elektronų akseleratorių, kurio galingumas bus trisdešimt bilijonų elektronvoltų. Tokio ilgio ir tokio galingumo pakanka išvystyti veik šviesos greičiui, kuris reikalingas atomų tyrimams. Cambridge akseleratorius yra žiedinis. Jo diametras yra 236 pėdos, o galingumas — šeši bilijonai elektronvoltų. Įšovus elektronus į tą žiedą, jų greitis didinamas ir pasiekia .99999996 šviesos greičio. Tokiu greičiu lėkdami, elektronai veržiasi tiesia linija. Ir jeigu ne milžiniški elektros magnetai, jie išdegintų žiedo ir blokų sienas ir prasiveržtų tiesia linija. Tik galingi elektros magnetai išlaiko juos žiede. Bet ir čia dalis jų išspinduliuoja radiacijos būdu. Tačiau pridedant naujos elektros jėgos, jie varomi nustatytu greičiu nustatytą laiką, koks yra reikalingas tyrimams.

Akseleratorių galingumas atei tyje vis bus didinamas. Galvojama, kad pasiekus tris šimtus bilijonų elektronvoltų, bus baigti visi atomo tyrimai.

"Buble Chamber" yra lyg ir tam tikras indas, kuris sveria šimtus tūkst. tonų. Jis padarytas iš tam tikrų plieno ir vario blokų ir elektros magnetų. Į jį bus galima supilti 500 litrų protonų ir elektronų skystam vandenilio pavidale. Tai yra, tur būt, pati didžiausia "buble chamber" ne tik Amerikoje, bet ir visame pasauly. Iki dabar buvo vartojamos tik apie 20 litrų "buble chamber".

Akseleratoriaus ir "buble chamber" paskirtis — atomo dalelių tyrimas. Elektronai akseleratoriuje, pasiekę šviesos greitį, paleidžiami į taikinį. Jų spindulys yra labai plonas. Tas plonas spindulys pereina per tris metalinius (cento dydžio) taikinius. Tie taikiniai irgi turi savo paskirtį. Paskutinis taikinys yra varinis. Kai tokiu greičiu elektronai atsimuša į aną varinį taikinį, jie išmuša tam tikrus kiekius energijos, vadinamus fotonais. Cambridge elektronų akseleratorius tuo tarpu yra vienintelis Amerikoje, o gal ir visame pasaulyje, pagaminas naudingus fotonus atomo branduolio tyrimui. Tas siauras elektronų spindulys, perėjęs per magnetus ir taikinius "pastorėja" ir jau tų išmuštų fotonų spindulys bus šešių inčų aukščio ir vieno inčo pločio. Šiuose tyrimuose elektronai yra tik įrankiai, o tiriamas objektas yra protonai — vandenilio atomo branduolys. Anie fotonai iš tokio greičio taip smarkiai atsimuš į protonus, kad gal galės atskelti net jų, protonų, gabaliukus. O atskelti gabaliukai toje "buble chamber" pasileis į visas puses. Šio skaldymo proceso, kad ir su gerais aparatais, nebus galima girdėti, bet jie bus matomi tam tikrame osciloscope ir jame padarytoj fotografijoj. Kadangi "buble chamber" yra labai didelė, tai atskeltieji gabaliukai turės daugiau vietos judėjimui ir bus geriau ir ilgiau sekami bei tiriami.

Tų tyrimų paskirtis yra tokia. Fizikų buvo galvojama, kad atomas jau yra aiškus, kad jame nebėra nieko naujo. Prof. Wilson (iš Harvardo) net ir praeitą pavasarį bandė įrodyti, kad atome nieko naujo nebėra, kad tie nauji pastebimi tyrimuose reiškiniai yra tik tos pačios atomo dalys, bombardavimo būdu sulankstytos, sužalotos ir išmuštos iš savo formų. Dabar nauji tyrimai ir turės įrodyti, kas gi ten iš tikrųjų yra. Dauguma fizikos mokslininkų sako, kad, taip skaldant ir kapojant, atsiranda ar pasirodo naujos medžiagos, o gal tos pačios tik kitose būklėse, kurių reikšmė gali vėl daug ką duoti.

Taigi ši didžioji "buble chamber", kurioje greitu laiku prasidės tyrimai, turės duoti eilę naujų atsakymų.

Prie šio projekto jungtinėje talkoje dirba Harvardo universiteto ir Massachusetts Technologijos instituto laboratorijos — "Cambridge Electro Accelerator" mokslininkai. Be to, čia dirba ir kitų universitetų garsenybės: Yale, Brown, Tufts, Brandeis, Northeastern ir net Padua — Italijos. Projekto autorius yra fizikos prof. dr. Irwin A. Pless iš M. I. T.

Čia kalbame apie medžiagų dalis, kurių nei matome, nei užčiuopiame, nei užuodžiame. Rodos tad, kad ir kalba apie tai ir darbas, turėtų būti tušti. Tikrumoje gi žinome, kad ir visas universas susideda iš tų medžiagų, ir jų tyrimų svarba yra neįsivaizduojamai didelė.

—o—

— Aklųjų institutas skelbia, kad televizijos žiūrėti reikia labai gerai apšviestame kambaryje.

Joans Rimša — Spalvų šokis

UŽSIPRENUMERUOKITE MĖNESINĮ KULTŪROS ŽURNALĄ

AIDUS

EINA TREMTYJE JAU DEVYNIOLIKA METŲ

Redaguoja DR. JUOZAS GIRNIUS

Leidžia TĖVAI PRANCIŠKONAI

Metinė prenumerata 7 dol.

Administracijos adresas:

AIDAI
680 Bushwick Ave.
Brooklyn, N.Y. 11221

IT'S WORTH A TRIP TO CHICAGO'S LOOP TO SEE

BOX OFFICE OPEN DAILY 10 A.M.-SUN 11 A.M.

THE ALL NEW CINERAMA presentation IN TECHNICOLOR

TAKES YOU TO FRANCE, SPAIN, ITALY, JUGOSLAVIA, TURKEY, EGYPT, GREECE, LEBANON, AND PORTUGAL IN

'MEDITERRANEAN HOLIDAY'

MAIL ORDERS GIVEN PROMPT ATTENTION

ALL SEATS RESERVED. PRICE AND PERFORMANCE SCHED. thru JAN. 8

	Mn, Fir.	Mezz.	Balc.
MATS. DAILY 2 P.M.	$2.50	$2.50	$1.00
EVES. at 8:30 P.M.	$2.80	$2.80	$2.20
exc. FRI. & SAT. Eves.	$3.00	$3.00	$2.40

EXTRA SHOWS FRI.-SAT.-SUN. and NEW YEAR'S DAY at 5 P.M.

cinestage Dearborn & Lake

NOW CUT FUEL BILLS UP TO 20%

Every drop of our fuel oil contains this revolutionary additive which eliminates heat-robbing, dollar-robbing soot

PETROMISER 20

GAPS PETROLEUM COMPANY
6641 S. Western Ave.
Tel. PR 6-6677

SVEIKATOS IR GROŽIO SALIONAS

THE KEY TO HEALTH AND YOUTH

Švediškas masažas. — Vokiškos "Sauna" karštos vonios vyrams ir moterims turintiems artritį ar reumatizmą. — Rankų ir kojų masažas.

Veido masažas. — Veido išvalymas, porų sutvarkymas, maskaros, kremų pritaikymas Jūsų odai.

Veido nudažymas pritaikintas prie vakarinių suknelių. Manikiūras.

2606 W. 63rd Street — Chicago, Illinois

Susitarimui skambinkit 737-5150

KEN & PETE'S

Thin and Crisp

PIZZA

Fast Service — 6 Delivery Men
Delivery for Parties very prompt
Call us anytime.

Tel. GI 8-5020

6802 W. 111th St., WORTH, ILL.
Other location at
9919 W. 143rd Pl., Orland Park

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2 %

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS:
ANTRAD. ir PENKT. ..... 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRM. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 8 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

Du kiemai automobiliams pastatyti veltui. Į vieną galima įvažiuoti iš Western Ave., o kitas užpakaly namo.

Chicago Savings AND LOAN ASSOCIATION

Duodame paskolas namams pirkti, statyti naujus namus arba perfinansuoti jūsų seną paskolą naujai susidariusioms jūsų sąlygoms. Atsiminkite, kad Chicago Savings labai lengva pasiekti telefonu ir pasiteirauti apie mūsų sąlygas. Dar geriau atvykti asmeniškai ir gauti nemokamą patarimą iš geriausio šios srities specialisto.

Svarbu pasirinkti vietą pinigams taupyti, bet dar svarbiau pasirinkti vietą, iš kurios gali finansuoti arba gauti paskolas savo namams ar apartamentui. Kviečiame bet kada užeiti, būsite nuoširdžiai sutiktas!

HANDY HOURS

Monday ..... 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday ..... 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday .. Closed All Day
Thursday .... 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday ..... 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday .... 9:00 A.M.-12:30 P.M.

- Vacation Club
- College Bound Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-In Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

Marquette Parke -- Amerikos Lietuvių Sostinėje

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO 36, ILLINOIS — GRovehill 6-7575

Chicago Savings & Loan Association žymesniųjų krašto finansinių įstaigų tarpe yra viena stipriausioji, saugiai ir pavyzdingai tvarkanti savo įstaigos reikalus. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet dedame pastangas visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams, ir siekiame visada būti stiprūs finansiškai. Chicago Savings bendrovė per visus 40 savo gyvavimo metų visuomet yra išmokėjusi savo taupytojams pilną taupomą sumą ir mokėjusi ne mažesnius, kaip 3% dividendus.

Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią, bet protingą administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša gerus dividendus.

Kultūrinė Kronika

Anastazijos ir Antano Tamošaičių paroda Kanadoje

Šiuo metu Kingstone, Ont., Queen universiteto meno centre vyksta įdomi abiejų mūsų dailininkų meno paroda. A. Tamošaitienės yra išstatyta 5 aliejaus, 3 guašo darbai ir 10 audinių. Parodos kataloge Audrey Stinson A. Tamošaitienės kūrybą aptaria šitaip: "Anastazija Tamošaitienė kuria puikius, meniškus, pilnus spalvos audinius su paprastais ir stipriais brūkšniais, piešiančiais gamtą folkloristiniu įkvėpimu

Savo tapyboje ji parodo tikrą, meninką stilių, interpretuodama gamtą dramatišku, pusiau abstrakčiu simbolizmu, parodydama daug giedrumo bei vaizduotės. A. Tamošaitienė savo tapybose išreiškia save ir savo poezijos lyrišką jausmą, kur atsispindi paprastumas, subtilumas ir gamtos veido nuolatinis keitimasis".

Antanas Tamošaitis parodoje išstatė 8 aliejaus darbus, vieną akvarelę ir vieną litografiją. Kataloge Audrey Stinson dailininką aptaria: "Antanas Tamošaitis yra menininkas, kurio drobės atskleidžia labai ryškų individualų stilių, atremtą į tautinius simbolius. Jo darbuos regimas stiprus kolorito harmonijos jutimas, puošnus ir pusiau abstraktus. Antanas Tamošaitis pačiam sau yra kritiškai reiklus ir sukilęs prieš dabartinius savo bendrų polinkius bei teorijas. Jo tapybos atskleidžia plačią dailininko vaizduotę, atspindėdamos senosios Lietuvos legendų ir simbolių įtaką".

Parodos proga tame pačiame Queen universiteto meno centre sausio mėn. 20 d. Antanas Tamošaitis skaitė paskaitą apie meniškuosius audinius, liesdamas jų istoriją, jų grožį ir jų kūrimo techniką.

Antanas Tamošaitis — **Pasaka** (akvarelė)
Iš parodos Queen universitete Kingstone, Kanadoj

● **Dail. Pauliaus Augiaus monografija stumiasi pirmyn.** Dail. Telesf. Valius jau senokai monografijai parašė savo straipsnį apie grafiko Pauliaus Augiaus asmenį. Dail. Alg. Kurauskas jau kuris laikas yra taipgi užbaigęs išsamią apybraižą apie lietuvių ksilografiją ir dail. P. Augių. Buvo ilgokai ieškota, kas išverstų monografijos straipsnius į anglų kalbą. Dabar rašytojas Alg. Landsbergis yra sutikęs šį darbą atlikti ir vertimą baigti vasario mėn. pirmoje pusėje. Po to jau darbas eis sparčiai pirmyn, nes Vytautas Saulius spaudai jau yra paruošęs visas reikalingas klišes, o dail. Alg. Kurauskas jau yra suplanavęs įdomų gravіūrų išdėstymą leidinyje.

● **Plati K. Donelaičio bibliografija.** Lietuvoje išleista E. Lebedienės paruošta "Kristijono Donelaičio bibliografija" (383 psl.) — pateikta įvairiomis kalbomis paskelbta medžiaga, apimanti poeto biografiją, literatūrinį palikimą, archyvinę - dokumentinę medžiagą, kūrinių leidimus, vertimus ir tyrinėjimus, sukakčių minėjimus ir kt.

● **Parinktos konkurso dainos.** Pernai paskelbus konkursą masinei dainai, kai kurios parinktos dainos sausio 10 d. perduotos per Vilniaus televiziją. Dainų vertinimo komisijos pirmininku buvo kompozitorius A. Budriūnas ir poetas V. Reimeris. Kai kurios konkurse atžymėtos dainos: L. Povilaičio "Noragai — pyragai", A. Bražinsko "Daina Vilniui", V. Juozapaičio "Virš Alaušo" ir "Traukinių dainelė", dar išpildyta telšiečio V. Šeinausko "Te skamba daina", T. Makačino "Ateina ateitis" ir kt.

● **Marcel Marceau gastrolės Lietuvoje.** Sausio mėn. 5—6 d. Vilniuje turėjo du spektaklius Prancūzijos aktorius — pantomimos meistras Marcel Marceau. Vilniečių publikoje jis turėjo didelį pasisekimą.

● **Naujas Liudviko Rėzos tomas.** Vilniuje išleista Liudviko Rėzos "Lietuvių liaudies dainų" antroji dalis (392 psl.). Paruošė A. Jovaišas. Leidinyje, be dainų, paskelbta L. Rėzos straipsniai apie lietuvių poeziją, laiškai Goethei, J. G. Schefneriui ir kt.

● **Gražus poeto amžius.** Jonas Krikščiūnas - Jovaras, vienas iš seniausių gyvųjų mūsų poetų, sulaukė jau 85 metų. Ta proga (sausio 12) Lietuvos spauda dabar kelia tariamai revoliucines jo poezijos nuotaikas. Pagal "Komj. Tiesą" (sausio 12, nr. 7), Jovaras buvęs 1905 m. revoliucijos poetas. Jo eilėraščiuose esąs pastebimas A. Strazdo nesitaikstymas su skriauda, su žmogaus pažeminimu. Jovaro poezija, proza, autobiografija, be anksčiau išleistų atskirų rinkinių, sutelkta 1955 m. išleistoje knygoje "Neliūdėk, berželi". Krikščiūnas - Jovaras šiuo metu gyvena Šiauliuose. Kaip žinome, jubiliatas poetas yra autorius populiariosios dainos "Ko liūdi, berželi, ko liūdi- Ko verki, nuleidęs šakas?.."

Sovietų Sąjunga, JAV, Kinija ir Europa statistikoje

Sovietų Sąjungos plotas sudaro 22.3 mil. kv. km. Pagal 1959 m. gyventojų surašymą gyventojų buvo 208,826,000, pagal 1962 m. duomenis (plg. "Die Welt", sausio 4) gyventojų skaičius pakilo iki 219.7 milijonų (9.2 gyventojai vienam kv. km.). Be Azijos esančių plotų europinė Sovietų S-gos dalis užima 5.57 mil. kv. km. plotą su 168 mil. gyventojų (po 30 gyv. vienam kv. km.). Jei europinę Sovietų dalį laikytumėm atskira valstybe, tai pagal plotą bei gyventojų skaičių ji būtų didžiausia Europos valstybė.

JAV-bių plotas — 9.4 mil. kv. km. Šių metų pradžioje JAV gyventojų skaičius pasiekė 193,-500,000 (vienam kv. km. atitenka 21.3 gyv.). Trečioji valstybė — milžinas — Kinija savo plotu tik nežymiai didesnė už JAV, pagal 1962 m. duomenis - apskaičiavimus gyventojų turėjo apie 700 milijonų (vienam kv. km. 67 gyv.).

Europos plotas, įskaitant ir europietinę Sovietų S-gą, siekia 10.5 mil. kv. km. su 601,125,-928 gyv. (vienam kv. km. tenka 57 gyv.). Be europietinės Sovietų dalies Europos plotą sudaro 4.9 mil. kv. km. su 433,-125,928 gyv. Jei neskaityti Rytų bloko (vad. satelitinių) kraštų, kurie savo tradicijomis, kultūros istorija ir kt. bruožais laikytini grynai europietiniais kraštais, tai Vakarų Europai tenka 4 mil. kv. km. plotas su 352,292,945 gyventojais. (E.)

Sovietijoje tik 114,114,000 rusų gyventojų

D. Britanijoje leidžiamas Whitaker Almanachas (jis pasirodo jau 97 metai) šių metų laidoje, skyriuje apie Sovietų Sąjungą pateikia 1964 m. liepos 1 d. gyventojų skaičius. Pagal britų leidinį, tuo metu Sovietų Sąjungos gyventojų skaičius buvo pasiekęs 208,826,000, iš jų rusų tautybės gyventojų buvo 114,-114,000, ukrainiečių — 37,253,-000, gudų — 7,913,000, **lietuvių** — 2,326,000, žydų — 2,268,000, vokiečių — 1,619,000, lenkų — 1,380,000. Pabaigoje paskelbtas skaičius 5,009,000 — tai esą "įvairių tautybių sovietų piliečiai". (E.)

Jaunų lietuvių straipsnis amerikiečių spaudoje

"International Chemical Engineering" žurnalas 1964 m. Vol. 4, No. 3 vedamajame gražiai aptarė ir įvertino tame pačiame numeryje tilpusį lietuvių **R. Viskantos** ir **D. Šato** parašytą straipsnį apie karščio sklidimo tyrimus Lietuvoje (Heat Transfer Research in Lithuania).

R. Viskanta yra mechaninės inžinerijos pagelbinis profesorius Purdue universitete. D. Šatas yra cheminių tyrimų inžinierius prie Kendall kompanijos, Barrington, Indiana.

Šis straipsnis skiriasi esmiškai nuo kitų tame žurnale spausdinamų straipsnių, kurie yra daugumoj tik pažodiniai vertimai iš svetimų kalbų ir eiliniai apžvalginiai raštai.

Šių lietuvių straipsnis yra skirtingas. Jis duoda gerai koordinuotą sintezę originalių tyrimo darbų, vykdomų Lietuvoje. Tyrimai ir toliau ten tebetęsiami. Kai jie pasieks baigos stadiją, jų santrauka pasirodys Sovietų žurnaluose. Dabartiniu momentu, vykdomieji darbai aprašomi tik siauresnės apimties, lietuvių kalba išeinančiuose moksliniuose žurnaluose. O ta kalba lygiai svetima daugeliui rusų kaip ir amerikiečiams.

Straipsnis, vien inžinieriams suprantamas, užima "International Chemical Engineering" žurnale tris puslapius. Jo pabaigoje cituojami 18-ka panaudotų šaltinių, kur pavardės daugiausia regimos A. Žukausko, A. Ambrazevičiaus, A. Šlančiausko ir kitų. Tyrimai, A. Žukauskui vadovaujant, vykdomi Lietuvos mokslų akademijos jėgos ir elektrikinės inžinerijos institute.

Žurnalas šiltai dėkoja abiems lietuviams už įdomų straipsnį, žadėdamas ateityje talpinti ir daugiau panašios medžiagos.

Kur širdys plačios, ten ir namas siauras nebūna. — **J. W. Goethe**

FOTOGRAFAS
ŽAVIOMS NUOTAKOMS

THE Paul STUDIO
home of MODERN photography
Owned by Martha
PORTRAITS • CANDIDS
3213 S. MORGAN ST. YArds 7-5858

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
VIrginia 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

ARTISTIC BEAUTY SALON
2711 West 71st Street
Telefonas HE 6-1098
Sav. VL. ANDRIJAUSKAS
Čia pat galėsite pirkti aukštos rūšies kosmetikos priemones.
Val.: nuo 9:30 v. r. iki 6:30 v. v. Treč. ir penkt. nuo 9:30 v. ryto iki 9 val. vakaro.

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ISTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident call)
GR 6-7777 24 hour towing service
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai.

BODY & FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59h St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

PRANEŠIMAS
Lankydamiesi Romoje, Italijoje, apsistokite Popiež. Liet. Šv. Kazimiero Kolegijos svečių namuose:
"VILLA LITUANIA"
Piazza Asti 25
(Via Casalmonferrato 33, Tel. 78.90.33.)
ROMA—ITALIA.
Rasite jaukią aplinką, sveiką maistą ir neperdėtą kainą.
Pageidaujama, kad dėl apsistojimo laiko būtų susitarta iš anksto.
SVEČIŲ NAMO DIREKCIJA

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
Sinclair HEATING OIL
SuperFlame
3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

SUSTOKIT, APŽIŪRĖKIT — MŪSŲ METINĮ IŠPARDAVIMĄ
STEIN TEXTILE CO.
Didelis užuolaidų skyrius, kuriame galit savo langams pasirinkti urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritinių: damasko, brokados, "boucle's", "fiberglass". Jei jūs nemokat siūti, mes jums jas pagaminsim.
PIRKSIT NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffetą, aksomo, angliškų medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.
616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę.
Jefferson St., Chernin's alkštėje.

All winter long, bone-dry, heated air robs your family of essential moisture. This robbery can cause colds and other respiratory diseases; many other discomforts and damages. Moisture must be added. *Here's how:* With an Aprilaire Humidifier. *Here's why:* It adds just the right amount of moisture accurately, constantly, automatically. No mists, droplets, white dust. Choose the finest—the Aprilaire Humidifier.

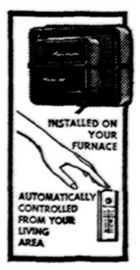

Models for all types of heating

TOO DRY HOME ?

Humidify with
RP Aprilaire
AUTOMATIC HUMIDIFIER
GAPS HEATING & COOLING SERVICE
6641 So. Western Ave. Tel. — PR 6-6677

NAUJI LEIDINIAI

● **TĖVYNĖS SARGAS. Kultūros, visuomenės, politikos ir socialinių mokslų žurnalas, 1964 m., nr. 2 (25).** Leidžia Lietuvių krikščionių demokratų sąjunga. Redaguoja **dr. V. Litas** ir **kan. V. Zakarauskas**.

Šio numerio medžiagoje pažymėtina: kun. V. Bagdanavičiaus straipsnis "Jono XXIII politinių principų analizės bandymas"; Enciklikos "Pacem in terris — Taika žemėje" santrauka; Juozo Girniaus lietuvių katalikų politinio išsiskyrimo problemą liečiąs raštas "Politinės skirtybės ateitininkiško broliškumo žvilgsniu"; J. Kairio "Tautiniai komitetai ir egzilinės vyriausybės pasaulinių karų metu" ir Druido pluoštas istorinių faktų, liečiančių gen. Želigovskio "maišto" ir Vilniaus krašto tariamą įsijungimą Lenkijon. Apžvalginėje ir kronikinėje žurnalo dalyje apstu įdomios medžiagos iš įvairių politinės veiklos etapų ir sektorių. Pabaigoje jau atspausdintas ir atsakas į Juozo Girniaus šiame pačiame numeryje paskelbtą straipsnį, liečiantį krikščionių demokratų ir frontininkų problemą ateitininkiškuoju žvilgsniu. Atsakas savo pagrinduose yra neigiamo pobūdžio tam, ką savo straipsnyje akcentavo Juozas Girnius. Atsakymas pasirašytas V. L. raidėmis. Peršasi čia tik maža analogija. Jeigu, sakysim, kadaise prof. St. Šalkauskis ar prof. K. Pakštas, būdami ateitininkų federacijos vadais, būtų paskelbę "Židinyje" ar "Naujoje Romuvoje" vienokios ar kitokios temos straipsnius, kažin ar tų žurnalų redakcijos būtų leidusios jiems atsakyti tik anonimui. Panašiu atveju reikiamos etikos nepaisymas dabartyje, rodo vis dėlto tam tikrą mūsų pasimetimą.

● **N. E. Sūduvis, VIENŲ VIENI.** Dvidešimt penkerių metų rezistencijoje. Išleido Į Laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti 1964 m. Iliustracijos ir aplankas Pauliaus Jurkaus. Spausdino pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Knyga kietai įrišta, 424 psl., kaina $4.00, gaunama "Drauge". Tai jau penktasis Į Laisvę fondo leidinys. Visos šios leidyklos lietuviškai visuomenei pateiktos knygos susilaukė išskirtinio dėmesio. Jos buvo tikro kūrybinio užmojo, aktualios savo turiniu ir mielos paimti į rankas neatkištiniu estetiniu ir techniškų apipavidalinimu. Visomis tokiomis ypatybėmis pasižymi ir pastaroji knyga "Vienų vieni". Tai, sakytume, visą pastarąją mūsų tautos rezistenciją sintetinantis žvilgsnis, apimąs ir pasyvųjį, ir ginkluotąjį, ir moralinį pasipriešinimą okupantams. Kruopščiai atrinkta ir temon įpinta medžiaga skaitytoją veda nuo lokalinio fakto į visą kraštą apimantį rezistencijos sąjūdį, baigminėse išvadose susietą su dabarties situacija.

Lituanistika, jos daryba ir reikšmė

(Atkelta iš 4 psl.)

bai jaukiai pasijusti, ypač kai ten tarpais iš vidaus ima pūsti ir žvarbus, nesulaikomas šiaurys.

Pagaliau Lituanistikos Instituto pavadinimas nebūtinai turi viską ir apimti; jo tikslą nusako jo statutas, o pobūdį apsprendžia konkretūs jo narių darbai. Pvz. dabartinio, beveik panašiai kaip ir ankstyvesnio, Lituanistikos Instituto tikslas yra "tirti liet. kalbą, literatūrą, spaudą, tautotyrą, Lietuvos istoriją, lietuvių išeivijos istoriją ir kitus su Lietuva ir jos kultūra susijusius klausimus". Bet šis Institutas per pirmą savo gyvavimo dešimtmetį nedaug ką tegalėjo nuveikti, nes, viena, tuo metu beveik nieko rimtesnio nepadarė nei patys jų skyrių vedėjai, nei jų nariai; antra, neatsirado nei vieno, kuris būtų ryžęsis bent kiek rimčiau kurį Instituto žygį paremti. Atrodo, kad tik vienas pirmasis Instituto prezidentas tesidarbavo — tą Institutą organizuodamas, jį tvarkydamas ir atlikdamas kaikuriuos jo darbus (pvz. taisydamas Aleksandryno kalbą ir prižiūrėdamas jo spausdinimą). Kiek ir ką nuveiks dabartinė Instituto vadovybė, pamatysime.

P. S.

GRĮŽIMAS

Kas čia dabar pasidarė žvejo sūnui? Jis abiem rankom turi prispausti širdį, kad neuždustų. Žiūrėkit tiktai: namelis tebėra nesugriautas, ir pakrypusios pušaitės tebesiprieš'na jūros vėjui. O ten gi kas? Nagi jis, tėvukas, tebetaiso tinklą.

— Tėvuk! Tėvuk! Ar bepažįsti mane?

— Vainoras! Dieve tu brangiausias, kaip gi nepažinsiu.

Senukas padėjo tinklą, plačiai išskėtė abi rankas ir artinosi prie sugrįžėlio.

— Gal nė nebesitikėjai sulauksiąs gyvo?

— Visaip būdavo, — atsakė žvejas, spausdamas karį prie krūtinės. — Karta's nebetekdavau vilties, o kartais ji vėl nušvisdavo kaip saulė.

Stp. Zobarskas
(iš "Svetimame krašte")

Anastazija Tamošaitienė — **Senovinis sodžius** (gobelenas)
Iš parodos Queen universitete Kingstone, Kanadoj

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMĖNIENĖ

Meniška ir rimta drama

Gyvenime yra daug puikių ir gana energingų, kitų mėgiamų, bet visiškai nepraktiškų vyrų, kuriems šiame pasauly "nesiseka". Yra ir moterų jų gyvenime — gyvenimo draugių, kurios, nežiūrint savo vyrų visiško nesubrendimo, ištikimai myli juos ir dalinasi sunkia bendra dalia.

Toks tai gyvenimas rodomas filme **"The Luck of Ginger Coffey"**. Filmo herojus keičia darbą po darbo, lanko agentūrą po agentūros, vis linksmai ieškodamas ko nors geresnio.

Filmas pagrįstas Brian Moore romanu. Robert Shaw ir Mary Ure, vyras ir žmona (Ginger ir Vera), yra žavinga pora, tiesiog realistiškai atvaizdavusi nepalaužiamą optimistą ir jo švelnią, bet giliai protingą žmoną. Jie galėjo turėti idealų povedybinį gyvenimą, jei nejustų pinigų trūkumo.

Lengvai į gyvenimą žiūrįs Ginger, emigravo iš Airijos į Kanadą ir įsikūrė Montrealy su savo žmona ir 14-kos metų dukrele. Vis tikėdamas, kad "žolė anapus tvoros yra daug žalesnė" ir pasitikėdamas savo "laime". **Pagaliau ir jo žmonos** begalinė kantrybė išsenka ir ji staiga palieka jį.

Filmo nuotraukos juoda - balta. Iš dalies tai dar labiau pabrėžia biaurią realybę.

Jaudinančiai reali žmonos rolėje yra Mary Ure.

Shaw, anksčiau publikai pažįstamas visiškai skirtingoje rolėje "The Guest" filme, yra taip mielas, kaip žmogus, kad tiesiog skaudu žiūrėti jojo nevykusio gyvenimo.

Lygiai jautriai veikia žiūrovą herojaus paskutinis savo paties vaizdas teismo salėje. Jis mato save kaip vyrą, kuris niekam nerūpi. Tačiau, tai yra tik pradžia, ne galas.

Filmas yra išskirtinai puikus išnagrinėjimas žmogiškųjų reikalų ir ištikimybės. Tiek suaugusių gyvenime, tiek vaiko, kuriam reikalingi tėvai, kuris taptų likimo auka, jei jie persiskirtų. Kaip ir kiekvienose vedybose, viena kuri pusė turi paro-

dyti nuolaidumą. Ir stipresnioji asmenybė, laciau subrendęs individas dažniausiai yra tuo davėju, ne gavėjas.

Šioji meniškai pagaminta ir labai rimta drama verta pamatyti suaugusiems.

DAŽYMAS IR DEKORAVIMAS
Vidaus ir lauko darbai.
ALGIMANTAS DIKINIS
Tel. 735-7338
3613 W. 66th Pl., Chicago, Ill.

Tel. GRovehill 6-7875
ALF. STANČIAUSKAS — HEATING and COOLING
(šildymų ir šaldymų įrengimas)
7304 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-ups ir Motorų remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PRospect 8-9533

TV — RADIJŲ TAISYMAS
P. RUDĖNAS
4448 S. Western Ave.
Tel. 847-4829
Čia pat galite gauti Briedžio dažų

MOVING
Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
JANUARY — SAUSIO 28, 29, 30 D. D.

CHANTRE V.X.O.P. IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	$4.89
BARON VON KLUEG IMPORTED GERMAN BRANDY	Fifth	$3.89
POPULAR BRAND OF IMPORTED CANADIAN 86.8 Proof WHISKY	Fifth	$3.79
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U. S. P.	Fifth	$4.89
RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED Dry or Sweet 30 oz. Bottle		$1.29
IMPORTED DANISH CHERRY or BLACKBERRY WINE	Fifth	$1.59
MARQUIS DE LEON 1959 VINTAGE FRENCH ROSE WINE	Fifth	.98c
DON Q LITE or GOLD PUERTO RICAN RUM	Fifth	$3.09
ARROW PEPPERMINT SCHNAPPS	Fifth	$2.79
OKEEFE'S IMPPORTED CANADIAN Beer or Ale case of 24—Throw away bottles		$5.49

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS
TAISYMAS yra mūsų SPECIALYBĖ. VISŲ GAMYBOS ● GREITAS patarnavimas ● GARANTIJA ● KREDITAS
2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL., 60629. TEL.: 471-2446

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON ŠAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef.PR 8-0833 PR 8-0834

WIDE WORLD TRAVEL, INC.
9727 So. WESTERN AVENUE
TELEF.: BE 3-1104 — GA 2-0640
Amerikos pirmoji lietuvių kelionių agentūra, atstovaujanti visas aviacijos, laivų, geležinkelių ir busų linijas.
Sutvarkome visus kelionių reikalus be ekstra išlaidų.
Parduodame tikietus į visus pasaulio kraštus.
Padedame atvežti Lietuvoje likusius gimines.
Duodame patarimus įvairiais įvažiavimo klausimais.
WALTER RASK - RASČIAUSKAS, Prezidentas

Taupykite
MIDLAND SAVINGS
MES MOKAME 4 1/2 % ANT VISŲ SĄSKAITŲ
Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.
Kiekviena sąskaita ligi $10.000 apdrausta Federalės valdžios agenturoje
August Saldukas, Prezidentas
4040 Archer Ave. Chicago, ILL., 60632
Telef. CL 4-4470

STANDARD FEDERAL
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef. — VIrginia 7-1141
TURTAS — $90,000,000.00 REZERVAI — $8,800,000.00
Vienintėlė lietuviška bendrovė Chicagoj mokanti dividentus kas 3 mėnesius. Dabartinis dividentas 4 1/4 % visoms taupmenoms.
PASKOLOS NAMAMS ĮSIGYTI AR TAISYTI PRIEINAMOMIS SĄLYGOMS
VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 val. vakaro
Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 9 iki 12 val.
Trečiadieniais nedirbama.
JUSTIN MACKIEWICH, Valdybos pirmininkas
JUSTIN MACKIEWICH, Jr. Prezidentas

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23 rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

Pasinaudokite Draugo „Classified" skyriumi

Menas ar ekvilibristika?

(Atkelta iš 2 psl.)

"instrumentų", įvairių metalo gabalų, akmens nuolaužų, stiklinių šukių, traukinio, dirbtuvių švilpukų, sirenų ir kt. Prie to dar pridėjo žmogaus ir gyvulių spiegimų, kaukimų, dūžių, visokiausio triukšmo ir kt. Štai ir nervų "gydymas" muzikos pagalba. Ši naujenybė, nors didesnio pasisekimo neturėjo, vis dėlto Prancūzijoje buvo bandoma (A. Honegger).

Kaip visada, amerikietis yra naujovės ieškotojas, tad jis ir tą "įdomybę" priėmė širdingai. G. Antheil pasireiškė su "Meksikos baletu", "Aeroplano sonata" ir kt. F. Converse — su "10,000,000 lenkiančiųjų". H. Cowell — su "Synchrony" ir dar keletas su panašiais kūriniais. Iš lietuvių V. Bacevičius — su "Elektrine simfonine poema", J. Gaidelis — su simfonine poema "Aliarmas", J. Bertulis — "Simfonija a la L. Russolo" ir kt.

Kokia iš to nauda? Iš kiekvienos srities į klasikinį meną atsargiai kas nors įsilieja. Iš Russolo sukurtos simfonijos nemažai įsiliejo į platforminį orkestrą tokių instrumentų, kurie prieš tai skaitėsi diletantizmu. Jie įvedė nemaža ritminių naujų savybių, daug spalvingumo instrumentų kombinacijose, atleido varžtus emocialiniams pasireiškimams, išsiveržė iš siaurос, griežtos kvadratūros.

Nemanau, kad ši kryptis užvaldytų pasaulį. Jau prieita prie kraštutinumo disonansuose — toliaus jau nebėra kur eiti. Tai yra žmogaus "padūkimas", po kurio vėl grįžtama į ramumą.

Kad toksai triukšmas atsirado, yra gerai. Jis įnešė didelį sujudimą, iš kurio liks nemaža platforminei - bazinei muzikai ir kitų šakų menui. Šioji kryptis privers pasireikšti ir naujoms, kurios bandys konkuruoti su ja. Kada idėjiniai kariaujama, mokslui, menui ir žmonių mintijimui yra vien nauda.

BELGIJA.

MARINUS DE JONG:

Luigi Russolo ir Fr. Pratella muzika man nėra žinoma, bet manau, kad ji yra tokia, kaip ir kitų rūšių triukšminga muzika. Mano manymu, tai nėra tyro meno muzika, nes išlaisvinimas disonansų yra nenatūrali apraiška, priešinga logikai, estetikai ir akustikai. Tikriausiai ji turi tokią pat įtaką į mūsų nervų sistemą, kaip ir visokių kitokių rūšių triukšmai, kurie šiuose moderniuose laikuose visur siaučia. Visa triukšminga muzika gali būti priimta tiktai kaip priedas, kaip metronomas orkestre.

Dodekafoninis stilius man yra gerai žinomas. Aš net laimėjau tarptautinę premiją dodekafonijoje parašytam "Prelude and Quadrupel - Fugue" vargonams (yra World Library of Sacred Music, Westwood Ave., 1846, Cincinnati 14, Ohio).

Tokio meno perspektyvos vargu ar ką geresnio žada, nebent atsirastų koks genijus (kaip J. S. Bach, Beethoven, Wagner ir kt.), kuris pajėgtų ir tokiame stiliuje sukurti muziką žavią, bet nekankinančią ausis, o patenkinančią visus estetinius, akustinius, psichologinius ir loginius reikalavimus.

Aš dėstau "Flemish Conservatory" 40 metų harmoniją, kontrapunktą ir fugą. Ir negaliu prileisti, kad šios rūšies muzikalinė "HUMANIORA" turėtų būti pakeista jai priešinga. Aš manau, kad tai būtų nepriimtina, būtų panašu į vaikščiojimą galva žemyn.

RENĖ DEFOSSEZ, švietimo ministerijos inspektorius:

Konkreti ir elektroninė muzika turi savyje nepaneigiamas galimybes, kurios, panaudotos specialiai kine ir televizijoj, gali sudaryti tam tikrų "efektų". Bet šitos "mozaikos" neturi nieko bendro su kompozicijos menu.

HERTENILL:

Šių dienų kompozitoriaus misija yra ne suradimas naujų metodų, bet išreiškimas savo asmenybės, originaliai panaudojant jau žinomas priemones.

BRITANIJA

DIDŽIOSIOS BRITANIJOS KOMPOZITORIŲ GILDIJA:

Futuristinis stilius muzikoje, koks jis bebūtų, yra vienas iš daugelio apraiškų muzikos mene. Bandyti duoti pavadinimą veiklai kurios nors menininkų grupės bet kurioje meno šakoje yra beprasmiškas ir tuščias darbas.

CANADA

DR. ARNOLD WALTER, Toronto universitetas:

"Modernistinis stilius" yra palaidas ir neaptartas terminas. Jūsų minėtas futurizmas (kuris yra miręs prieš pusę šimtmečio) ir elektroninė muzika, kuri dar tebėra savo kūdikystėje, vargu ar plačiau begali išsivystyti.

ITALIJA

GIORGIO FEDERICO GHERINI, Milano operos "La Scala" dirigentas:

Kiek man yra žinoma, Luigi Russolo (La "Internarumeri") ir kitų tos grupės kompozitorių muzika anais laikais buvo laikoma viena iš daugelio marinettizmo apraiškų bei avantiūrų, turėjusių tačiau tam tikra prasme nuopelnų, nušluojant d'annunzianizmą. Tačiau visa tai nesumaišytina su Picasso tapyba, kuri visuomet yra menas, ir didelis menas pačia aukščiausia prasme.

Elektroninei muzikai perspektyvos, manau, yra labai ribotos. Jos dirva, man atrodo, baigiasi vienu kitu filminiu efektu. Mechaninė priemonė niekados negali būti menu. Menas, tikrasis menas, nėra nei šios dienos, nei rytojaus, nei senas, nei naujas, bet — visų laikų.

GOFFREDO PETRASSI, Romos operos dirigentas, muzikos kritikas, kompozitorius, modernistas:

Klausimai yra visai persenę. Russolo bandymai buvo prieš 36 metus. Ir jie buvo labai naudingi tolimesniam konkrečios ir elektroninės muzikos vystymuisi. Prie ko čia Picasso? Italijoje, kaip ir visame pasaulyje, ginčytis, ar šio dailininko kūriniai yra menas, ar ne, yra grynas laiko gaišinimas ir provincializmas.

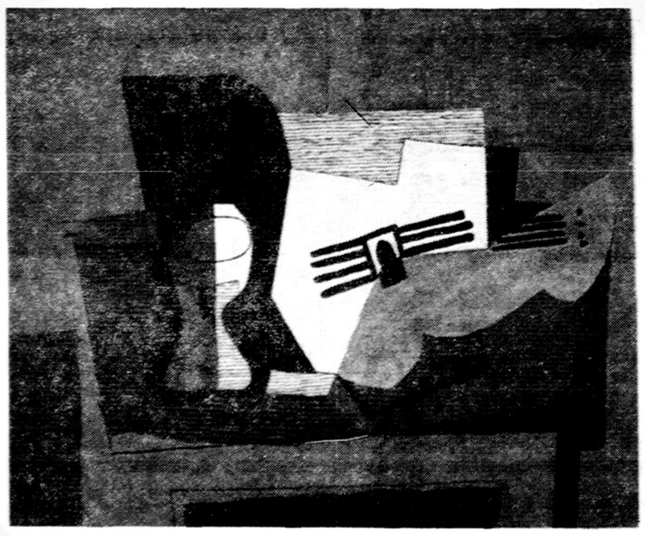

Pablo Picasso — Natiurmortas su gitara

KOREJA.

DAVID TUHOY KOO, kompozitorius:

Futūristinis stilius nėra tikrasis menas, bet vien tiktai rankdarbio produktas ir ekvilibristika. Bent aš taip galvoju, nes tokiuose muzikiniuose produktuose nerandu nei idėjos, nei kūrybinio gyvastingumo. Šio stiliaus muzika gal dar galėtų būti naudojama kokioje operetėje bei įvairiuose radijo transliacijų efektuose, bet niekur kitur.

HOSUP LEE:

Mano manymu, visos tokios apraiškos yra anapus meno. Tai yra tiktai triukšmas, vaizduojąs civilizacijos nuosmukį.

YONG JIM KIM, Sookmyung moterų universitetas:

Tai yra vien laikinis muzikinis viesulas. Futūristinė Russolo, Pratella ir specialiai elektroninė muzika priklauso nuo moksl o žinių. Menas gi privalo būti sukurtas paties žmogaus, o ne mokslo žinių jėga. Futuristinis stilius yra vien eksperimentinis.

SANG KEUN LEE:

Yra skirtumas tarp elektroninės muzikos, konkretinės muzikos ir "triukšmo meno". Vis dėlto šitai detaliau aptarti dar yra sunku, nes istorinių žinių apie elektroninę muziką ir konkretinę muziką teturime per mažai. Tie stiliai dar yra eksperimentinėje stadijoje. Mes dar tik laukiame elektroninės ir konkretinės muzikos. Ir, mano manymu, ši muzika vis dėlto turi duoti naują apraišką muzikos mene. Tai nėra vien tik muzikos ekvilibristika ar tornado.

LENKIJA.

LENKŲ KOMPOZITORIŲ SĄJUNGA, Varšuva:

Futuristinė muzika, kuri buvo propaguojama 1912—21 m. grupės naujųjų poetų, dailininkų ir muzikų, kurios dvasiniu vadovu buvo poetas Filippi T. Martinetti, šiandien lieka vien tik istoriniu reiškiniu (sąjūdis mirė natūralia mirtimi apie 1925 m.). Futuristų tezė: būti savo laikų dvasios reiškėjais, muzika turi taipgi sekti didmiesčių triukšmų, fabrikų bildesį ir t. p. Luigi Russolo koncertai, kuriuose sukonstruktuota, taip vadin., "Intenarumerri", buvo atliekami Europos didmiesčiuose: Berlyne, Paryžiuje ir kitur, dažnai baigdavosi viešu skandalu.

Šiandien apie futuristus muzikoje beveik pamiršta. Be abejo, jų idėjos kartais atgyja kai kuriuose veikaluose Edgardo Varese (Ionisation, Deserta) arba muzikos kūrybos bandyme, įgrojant į magnetonines juosteles natūralius skambesius, kuriuos tos krypties kūrėjas Pierre Schaefer pavadino "Musique concrete" 1949 m. Paryžiuje.

Iki šiol ne visi "konkretinės muzikos" bandymai gali būti pavadinti muzika. Vienok ši užuomazga plečiasi toliau, turėdama tendencijos jungtis su, taip vadinamąja, elektronine muzika. Aparatus tobulinant ir patraukiant dėmesį, talentingųjų kompozitorių, šioje dirvoje galima tikėtis susilaukti ir labai įdomių meninių rezultatų.

Ar naujoji muzika gali turėti ateitį? Klausimą reikėtų suprasti dvejopai. Pirma — šansai prakalbėti į sekančias kartas bus tik tada, jeigu nebus kreiptas dėmesys į stilių, kuriame viena arkita buvo sukurta. Antra — ateities šansų prasme tegali išlikti vien originalusis menas, kuris tveria naują stilių. Šiame kontekste vien tik naujoji muzika teturi ateitį.

STEFAN VISIELEVSKI, muzikas, rašydamas spaudoje apie Varšuvos muzikinį gyvenimą sako, jog gaunąs laiškų, priekaištaujančių, kam koncertuose duodąs apsčiai naujosios muzikos kūrinių. Jis gi atsakąs, jog paskaitose, demonstruojant naująją muziką, jaunimas vien tik tokios muzikos ir tepageidauja. Ir jaunuomenei daugiausia tokia elektroninė (Edgaro Varese "Ionisation" ir pan.) muzika ir patinka. Muzikas Visielevski taipgi įrodinėja, kad džiazo muzika irgi yra verta dėmesio kūryba.

VOKIETIJA.

FRITZ BUECHTGER, Naujosios muzikos studijos direktorius Miunchene:

Moderniosios muzikos ateitis, kaip ir visais laikais, priklausys nuo kūrybinių asmenybių. Noriu tik duoti vieną pavyzdį: apie 1600 metus grafo Bardi viloje kai kurie intelektualai (kaip mes juos šiandien pavadintume) bandė atgaivinti graikų dramą, gi visą ligi to laiko turėtą polifoninę muziką laikyti beverte. Jie bandė įvesti visai naujų dalykų ir priėjo prie begaliniai nuobodaus kalbančiojo choro "dainų". Tada atsirado kūrybinga asmenybė — Claudio Moneverdi. Jis paėmė iš anų bandymų, kas jam atrodė tinkama, sujungė visa tai su savo laiko muzika, sukuriant visai naują dalyką — operą. Panašiai gali įvykti ir ateityje. Kūrybingos asmenybės pasinaudos tuo, ką pozityvaus išvystė šių dienų eksperimentai, ir sukurs, gal būt, vėl visai naują muzikos formą.

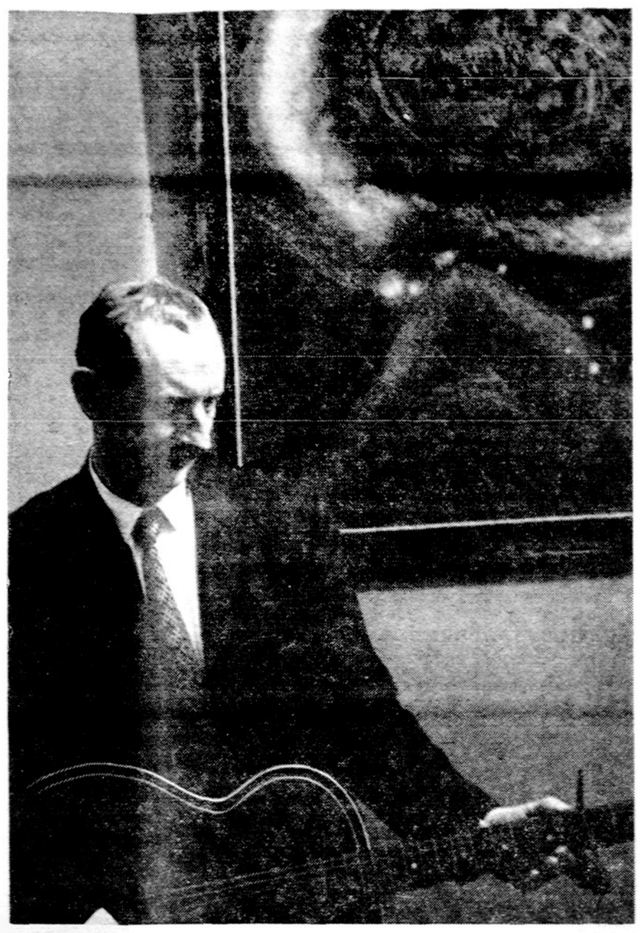

Serenada: dail. Vytautas Ignas savo tapybos fone.. Nuotr. V. Maželio

URUGUAJUS.

THOMAS BEECHAM:

Esu įsitikinęs, kad "dodecafonizmo" era yra pereinamoji krizė. Tegul pasigiria nors vienas modernistas, kad jo melodiją galėtų švilpauti kiekvienas beveik iš pirmo karto, kaip buvo su Verdi ir kitų romantikų melodijomis.

ANATOLIJUS GRIŠONAS, konsulas, buvęs solistas Kaune ir Klaipėdoje:

Man muzika, tai kūryba — jausmų sintezė. Ją aš visad suprasdavau tik per savo sielos prizmę. Jei muzika manyje nesukeldavo sielos virpėjimų, aš jos nesuprasdavau, ją laikydavau besieliu kūriniu, mechaniškų eksperimentu. Knistis į priežastis to mechaniškumo, tikro ar tik tariamo kūrybingumo, niekad neturėjau noro. Tad ir dabar nenorėčiau reikšti šiuo reikalu platesnės savo nuomonės tokiame, labai slidžiame klausime. Galiu tik pasakyti, kad iš principo esu nusistatęs prieš kraštutinę moderniška muziką, kuri, praėjus laikui, liks užmiršta, kaip liko jau užmiršta apsčiai visokių ekscentriškų novatorių.

IŠVADINĖS MINTYS.

Vokiečių patarlė sako: "Alle Anfang ist schwer" (Kiekviena pradžia sunki). Lietuvių gi patarlė sako: "Ne tas darbą padarė, kurs pradėjo, bet tas, kuris jį pabaigė". Šios dvi patarlės ragina kiekvieną pradėtąjį užsimojimą nemesti lengva ranka į šalį, sutikus kliūtis.

Iš surinktų žinių ir iš praktikos teko pastebėti, kad moderniojo meno, taipgi ir moderniosios muzikos, didžiausi garbintojai yra jaunimas. Senesnieji gi, ypač moterys, yra linkę palaikyti senosios harmonijos tradicijas.

Vis dėlto reikia pabrėžti, kad visos meno kryptys turi neginčijamą teisę gyvuoti, jeigu tik jos bus iššauktos gyveniman kūrybingos žmogaus dvasios. Visuomenei jos kiekviena gali būti patraukli savo vietoje. Muzika, sakysim, reikalinga ir kontemporarinė, ir programinė (lengvoji), ir klasikinė, ir futuristinė ir dar kitokia. Viena gali būti pravarti eksperimentams, kita klasinei ar moderniai reprezentacijai, trečia atsipalaiduoti nuo kasdienių rūpesčių ir pan. Kiekvienas, net pirmu įspūdžiu, paradoksinis veikalas įgis teisių savo egzistencijai, jei autorius bus kūrybinga asmenybė ir jei veikalo pildytojai taipgi sugebės jį patraukliai pristatyti visuomenei, kurios nuomonės taipgi negalima visai nepaisyti.

KALNAS, PAVADINTAS "LIETUVA", PAMYRO KALNYNE

J. KUPRIONIS

Vilniuje leidžiamas žurnalas "Mūsų Gamta" 1964 m. gruodžio mėn. numeryje įdėjo trumpą aprašymą šaunaus žygio, kurį atliko grupė lietuvių sportininkų. Tolimame Pamyro kalnyne, Azijoje jie įkopė į vieną iš aukštųjų viršūnių. Jos aukštis yra 6,080 metrų (20,064 pėdų) arba 6,08 kilometrai. Šią viršūnę lietuviai sportininkai pavadino "Lietuva". Kalno viršūnėje jie įsmeigė dabartinę, okupantų primestą Lietuvos vėliavą. Žmogaus koja šios vietos dar niekad nebuvo pasiekusi ir ta vėliava ten plevėsuos kaip Vilniuje ar Kaune.

Kitus du artimesnius, bet žemesnius kalnus, kuriuos šie sportininkai perkopė, vieną — 5.8 kilom. aukštumo — jie pavadino K. M. Čiurlioniu, o kitą — 5.64 kilm. — K. Donelaičiu. Šis žygis buvo atliktas 1964 metų vasarą. Jame dalyvavo dešimt lietuvių sportininkų, būtent: inžinieriai Vilius Šaduikis, Balys Binkauskas, Stasys Miglinas, Augustas Kubilius, Jeroslavas Okulič - Kazarinas, Romas Augūnas, Kazys Monstvilas, Juozas Krikštopaitis ir muzikai — Juozas Antanavičius ir Aleksandras Jurgelionis.

Visas žygis truko keturiasdešimt dienų. Kopdami į kalną, jie pasiėmė tik pačius reikalingiausius daiktus, tačiau vis tiek nešulys susidarė pustrečio tono svorio (5,500 svarų). Keturių tūkstančių metrų aukštyje buvo įrengta pagrindinė stovykla. Į šią aukštumą krovinį užnešė asiliukų karavanas.

Pradinė kopimo į kalnus kelionė buvo pradėta anksti rytą, dar su tamsa, apskaičiuojant, kad prašvitus jau būtų pasiekta vieta, iš kurios turėjo prasidėti pats pavojingiausias kopimas aukštyn. Pirmoji kelio dalis mažiau varginga. Pasiekus pirmąjį punktą, sportininkams prieš akis atsivėrė nepaprastas reginys: staigiai aukštyn kylanti, saulės apšviesta didinga, snieguota viršūnė. Ji atrodė kaip užburta pilis... Tą pilį reikėjo "užkariauti" — nugalėti gamtos stichiją, kuri iki tol žmogaus kojos dar nebuvo liesta. Tačiau idėja, giliai nešiojama širdy, sukelia ryžtą nugalėti ir sunkiausias kliūtis. Ir taip ši pilis lietuvių buvo paimta. Pirmieji į kalno viršūnę įkopė: Kazys Monstvilas, Romas Augūnas, Aleksandras Jurgelionis, Stasys Miglinas ir Juozas Antanavičius.

Lietuviai alpinistai iškelia vėliavą kalno viršūnėje. Iš kairės į dešinę: Kazys Monstvilas, Romas Augūnas, Aleksanras Jurgelionis, Stasys Miglinas; fotografuoja — Juozas Antanavičius.

Pamyras (žiūr. L. E.) yra vidurinės Azijos plokščiakalnis. Jis yra tarp dabartinio Pakistano ir Tadžikistano, dėl savo aukštumos pramintas pasaulio stogu. Čia susiduria eilė kalnynų, įskaitant ir garsiuosius Himalajų kalnus. Viduramžių laikais per šias aukštumas ėjo nepatogūs ir pavojingi prekybos keliai. Dabar yra išvestas automobiliams kelias. Plokščiakalny gyvena kirgizai, tadžikai ir kelios kitos kiltys.

Aukščiausia Pamyro kalnyno viršūnė yra Mustag-ata, kurios aukštis siekia 7,860 metrų. Aukščiausia viršūnė visame pasauly yra Everesto kalnas, Himalajų kalnyne. Jis yra 8,845 metrų.

Į Everesto kalno viršūnę pirmieji bandė įkopti anglai 1921

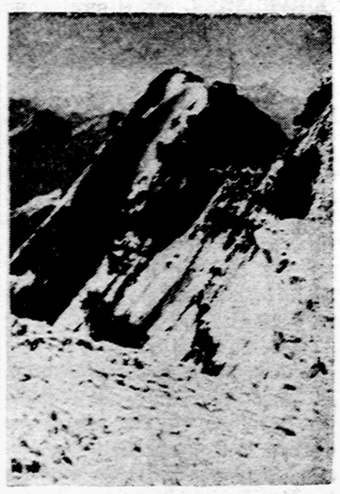

"Lietuva" Pamyro kalnyne

m. Bet žygis nepavyko. Vėliau bandė įkopti prancūzų, vokiečių, lenkų, šveicarų alpinistų ekspedicijos. Iš viso buvo padaryta 11 nesėkmingų bandymų. Juose žuvo 16 alpinistų. Tik prieš 10 metų (1953) anglų pulk. Hunt su vienu naujazelandiečiu ir nepaliečiu šią gamtos stichiją nugalėjo ir pasiekė Everesto kalno viršūnę.

Malonu, kad lietuviams alpinistams šis žygis gražiai ir laimingai pavyko. "Lietuva" dabar šauniai rikiuojasi eilėje su Everestu ir kitais aukštaisiais pasaulio kalnais. Šis faktas mums tačiau turi ir tam tikrą simbolinę pačioje gyvenimo realybėje ir gana skaudžią prasmę, lyg okupantas sakytų: neškite savo vietovardžius į Azijos gilumą ir patys paskui juos ten danginkitės, o į jūsų žemes ir tėviškes ateis rusas, Tolminkiemį pavadindamas Čystije Prudy.

—o—

● **KNYGŲ LENTYNOS leidimą perėmė JAV LB Kultūros Fondas.** Prenumeratos kaina liko ta pati, t. y. JAV ir Kanadoj $2.50, kitur $1.50. Nr. Nr. 1 ir 2 pasiųsti prenumeratoriams. Nr. 3 spaustuvėje, Nr. 4 rengiamas spaudai. 1965 m. Nr. 1 išeis balandžio mėn. pabaigoje.

Lietuviai alpinistai tarp debesų ir prarajų